

ISSUE
Nº47

EUROPEAN OPEN
SCIENCE SPACE

COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

4TH INTERNATIONAL
SCIENTIFIC
AND PRACTICAL
CONFERENCE

MODERN PERSPECTIVES
ON GLOBAL SCIENTIFIC
SOLUTIONS

AUGUST 4-6, 2025, BERGEN, NORWAY

**EUROPEAN OPEN
SCIENCE SPACE**

**Proceedings of the 4th International Scientific
and Practical Conference
"Modern Perspectives on Global Scientific
Solutions"
August 4-6, 2025
Bergen, Norway**

Collection of Scientific Papers

Bergen, 2025

UDC 01.1

Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference «Modern Perspectives on Global Scientific Solutions» (August 4-6, 2025. Bergen, Norway). European Open Science Space, 2025. 78 p.

ISBN 979-8-89704-959-2 (series)

DOI 10.70286/EOSS-04.08.2025

The conference is included in the Academic Research Index ReserchBib International catalog of scientific conferences.

The conference is registered in the database of scientific and technical events of UkrISTEI to be held on the territory of Ukraine (Certificate №536 dated 16.06.2025).

The materials of the conference are publicly available under the terms of the CC BY-NC 4.0 International license.

The materials of the collection are presented in the author's edition and printed in the original language. The authors of the published materials bear full responsibility for the authenticity of the given facts, proper names, geographical names, quotations, economic and statistical data, industry terminology, and other information.

ISBN 979-8-89704-959-2 (series)

CONTENT

Section: Agricultural Sciences

Червона В., Червоний Я.

АДАПТАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ НУТУ ДО
КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН ЗА ДОПОМОГОЮ БІОСТИМУЛЯТОРІВ..... 6

Section: Art History and Literature

Погребняк М.М., Гринь Д.О.

МИСТЕЦТВО ПЕРФОРМАНСУ: ВИТОКИ, ЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНУ,
ПРИКЛАДИ КЛАСИФІКАЦІЇ..... 8

Section: Botany and Forestry

Пушка І.

АНАЛІЗ ДЕНДРОФЛОРИ ПАРКОВОГО СЕРЕДОВИЩА
ЧЕРКАЩИНИ..... 13

Section: Economy

Слободян В.М.

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ПЛАТФОРМ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ
ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УНІВЕРСИТЕТАХ..... 16

Section: Information Technology, Cyber Security and Computer Engineering

Сергій П.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ АУДИТ ЯК СЕРВІС (AAAS): АВТОНОМНІ
СИСТЕМИ ІІІ ДЛЯ АНАЛІЗУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ТА
УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ..... 20

Moiko O., Chornenkyi K., Macalish B., Timoshin A.

LEGISLATIVE REGULATION OF UKRAINE'S CYBERSPACE..... 23

Section: Management, Public Administration and Administration

Прокоф'єва К., Білецький О., Омаров Е.

ВПЛИВ БІЗНЕС-МОДЕЛІ НА ОЦІНКУ ПІДПРИЄМСТВА..... 27

Bots Yu., Hutnikov R., Kliuchnikov A.

SIX PRACTICES TO DRIVE INNOVATION: INSIGHTS FROM
UKRAINIAN CREATIVE SECTOR..... 29

Василюк Д.

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ BIG DATA В СУЧАСНОМУ
МЕНЕДЖМЕНТІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ..... 32

Антипенко І., Пилипенко А.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ: ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ..... 37

Антипенко І., Пархомчук Ю.

ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ЕКОНОМІЧНОЮ КІБЕРБЕЗПЕКОЮ В ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ..... 40

Shevchuk A.

THE MAIN LEVELS OF IMPLEMENTATION OF THE BUSINESS
DEVELOPMENT SCENARIO: SIMULATION OF COMPLEX
OPERATOR BEHAVIOR USING A NEURAL NETWORK..... 43

Section: Marketing and Advertising

Щербаков А.О.

MICROSOFT ТА XBOX: ЛІДЕРСТВО НА ГЛОБАЛЬНОМУ РИНКУ
ІГРОВОЇ ІНДУСТРІЇ..... 47

Section: Mechanics and Electrical Engineering

Gorbatyuk Ie.

CREATION OF ALGORITHM FOR CALCULATION OF DYNAMIC
LOADS OF TOWER CRANES..... 50

Section: Medicine

Манжсай Ю.А., Шейко В.І.

ГУМОРАЛЬНИЙ ІМУНІТЕТ У СПОРТСМЕНІВ ПІСЛЯ
ВЖИВАННЯ «АФЛУБІНУ»..... 53

Шевченко О.М., Мякина О.В., Шевченко О.О., Нещенко О.О. ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ У ЛІТНЬОМУ ВІЦІ: ПРОБЛЕМИ І БАР'ЄРИ.....	56
---	----

Section: Pedagogy, Philology and Linguistics

Даниленко М.С., Кірієнко М.М. ЛІНГВІСТИЧНІ МЕХАНІЗМИ СТВОРЕННЯ ІМІДЖУ КРАСИ В РЕКЛАМІ ДОГЛЯДОВОЇ КОСМЕТИКИ.....	60
--	----

Section: Physical Culture and Sports

Євстігнеєва І.В., Воскобойник Т.А. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ГРУП НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	63
---	----

Section: Psychology

Тарасова Т.Б., Ворона М.П. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ МЕНЕДЖЕРІВ СЕРЕДНЬОЇ ЛАНКИ АПТЕЧНОЇ МЕРЕЖІ.....	68
---	----

Олексенко І.О. ПСИХОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ ТА КОНЦЕПЦІЇ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІЇ ТА САМОЕФЕКТИВНОСТІ.....	71
---	----

Кононенко С.В. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ НА СВІДОМІСТЬ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ ВЕЛИКИХ І МАЛИХ СОЦІАЛЬНИХ ГРУП: ОСОБЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ.....	75
---	----

Section: Agricultural Sciences

АДАПТАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ НУТУ ДО КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН ЗА ДОПОМОГОЮ БІОСТИМУЛЯТОРІВ

Червона Віка

аспірант

Червоний Ярослав

аспірант

Кафедра садово-паркового та лісового господарства
Сумський національний аграрний університет, Україна

Останні роки спостерігається тенденція до зміни клімату, що становить величезну загрозу для сільського господарства країни, оскільки екстремальні температури, посухи, деградація ґрунтів, і зменшення частоти та кількості опадів негативно впливають на врожайність. Зміни клімату змушують агровиробників шукати нові шляхи для забезпечення продовольчої безпеки в світі. Особливо це стосується вирощування бобових культур, адже такі культури як соя і нут є основними джерелами рослинного білку в Африці, Азії та Південній Європі [1]. Попри ряд загроз, нут має високий адаптаційний потенціал не лише до кліматичних факторів, але й до застосування нових елементів технології вирощування, задля екологізації та здешевлення зерна з високим рівнем білку.

Одним з перспективних шляхів екологізації вирощування нуту є застосування біостимуляторів росту, адже результати досліджень, демонструють, що ефективність засвоєння нутом мінерального живлення в основному залежить від активності бобово-ризобіального симбіозу нуту з бульбочковими бактеріями роду *Mesorhizobium*, який може пригнічуватись надлишковими нормами азотних добрив [2]. Саме тому, зростає інтерес до біостимуляторів росту — препаратів, що складаються з природних сполук, таких як гумінові кислоти, амінокислоти, фітогормони, екстракти рослин або мікроорганізмів, що позитивно впливають на ріст і розвиток культур, активізують мікробіоту ризосфери, покращують фіксацію азоту, підвищують стійкість рослин до стресів [3–5].

Закордонні дослідники в своїй науковій роботі доводять позитивний вплив застосування біостимуляторів, а саме тих які в свій склад включають вільні амінокислоти, мікроелементи у формі розчинів неорганічних солей [6].

Варто відзначити, що застосовуючи біостимулятори для передпосівної обробки забезпечило високі показники схожості насіння нуту різних сортів. Внесення біостимуляторів в ґрунт мало позитивний вплив на морфологічні параметри рослин досліджуваних сортів. Що ж стосується азотфіксуючих бактерій, то позитивний вплив біостимулятори забезпечили лише при

передпосівній обробці насіння, а при внесенні в ґрунт очікуваного результату не відбулося, навіть спостерігалось пригнічення ризобіальних бактерій. Фосфатмобілізації також не зареєстровано [7].

Застосування біостимуляторів для обробки насіння перед посівом значно зменшує токсичний вплив протруйників, але поряд з цим їх захисний ефект не втрачається. За застосування деяких біостимуляторів спостерігається розвиток мікроорганізмів, які приймають участь на процеси новоутворення гумусових сполук [8].

Загалом можна зробити висновок, що важливими і актуальними в умовах сьогодення дослідження комплексного застосування препаратів біологічного походження, таких як біостимулятори, є основним шляхом адаптації технології вирощування нуту до змін клімату.

Список використаних джерел

1. Мазур В. А., Дідур І. М., Панцирева Г. В., Мордванюк М. О. Економічна ефективність технологічних прийомів вирощування нуту. Сільське господарство та лісництво. 2021 № 2 (21). С. 24-33. DOI:10.37128/2707-5826-2021-2-2
2. Романько Ю. О., Червона В. О., Червоний Я. М., Бруньов М. І. Шляхи екологізації технології вирощування нуту в умовах Лівобережного Лісостепу України. Таврійський науковий вісник. 2024. №135. Частина 2, С.61-72 DOI:10.32782/2226-0099.2024.135.2.8
3. Мельник А. В., Бруньов М. І., Дудка А. А., Романько Ю. О., Червона, В. О., Червоний, Я. М. Сортові особливості формування якості зерна нуту в умовах Лівобережного Лісостепу України. Аграрні інновації. 2024. № 23, с.123-128.
4. Бутинська Г. О., Антипчук А. Ф., Валагурова О. В. Мікробні препарати в рослинництві – важливий фактор біологізації землеробства. Оптимізація структури агроландшафтів і раціональне використання ґрунтових ресурсів : конф. ін-ту агроекології УААН, м. Київ, 12 квіт. 2002 р. С. 20–24.
5. Ефективність біологічно активних речовин під час вирощування нуту / І. В. Непран та ін. Таврійський науковий вісник. 2021. № 122. С. 98–106. DOI:10.32851/2226-0099.2021.122.14
6. The Combined Effects of Gibberellic Acid and Rhizobium on Growth, Yield and Nutritional Status in Chickpea (*Cicer arietinum* L.) / M. Rafique et al. Agronomy. 2021/ Vol. 11, P. 105–120. DOI:10.3390/agronomy11010105
7. Application of Biostimulant in Seeds and Soil on Three Chickpea Varieties: Impacts on Germination, Vegetative Development, and Bacterial Facilitation of Nitrogen and Phosphorus / E. Gómez et al. Life. 2024. Vol. 14, №. 1. P. 148. DOI:10.3390/life14010148
8. Ефективність біологічно активних речовин під час вирощування нуту / І. В. Непран та ін. Таврійський науковий вісник. 2021. № 122. С. 98–106. DOI:10.32851/2226-0099.2021.122.14

Section: Art History and Literature

МИСТЕЦТВО ПЕРФОРМАНСУ: ВИТОКИ, ЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНУ, ПРИКЛАДИ КЛАСИФІКАЦІЇ

Погребняк М.М.

доктор мистецтвознавства, професор

Гринь Д.О.

здобувач вищої освіти бакалаврського рівня

кафедра мистецтвознавства та позашкільної освіти

Полтавський національний педагогічний університет

імені В. Г. Короленка, Україна

Анотація. У статті з'ясовані значення термінів «перформанс» та його різновиду «боді-арт»; проаналізовано розрізнені факти описів змісту перформансів різних років другої половини ХХ століття; виявлені творчі прийоми окремих перформерів. Надано класифікацію перформансів за умовною тематичною спрямованістю та приклади перформансів, що ілюструють цю класифікацію.

Ключові слова: перформанс, боді-арт, об'єкт зображення, творчий прийом, тематичне спрямування, антропометрія, випадковість, імпрізація.

Постановка проблеми. Перформанс з'явився в 1960-х рр. ХХ ст. Мистецтво перформансу походить від театральних дійств, що їх ставили футуристи, дадаїсти та сюрреалісти на початку ХХ ст. Основною метою перформансу є стирання кордонів між художником і глядачами завдяки взаємодії. У 1950-х рр. така взаємодія перетворилась на так звані гепенінги, які організовували художники в Нью-Йорку. У 1960-х рр. виник термін «мистецтво перформансу» під впливом творчості композитора Джона Кейджа, хореографа Мерса Каннінгема, режисера відеофільмів Нейма Джуна Паркс, скульптора Аллена Капроу; що позначив форми мистецтва, у яких художники використовували своє тіло як матеріал для певних дій, часто супроводжуваних музикою, співами, танцями. Лише у 1980-х рр. перформанс, який поєднує образотворче мистецтво, театр, танець, відео, поезію та кіно, повноцінно розквітає.

Питанням історії та теорії сучасного сценічного танцю, сучасного танцю, зокрема, присвячені праці мистецтвознавців США та Європи Д. Андерсона, Д. Макдонаха, А. де Міль, І. Парш-Бергсон, Е. Стодел та інших. З аналізу цих праць, а також нечисельних наукових праць українських вчених, присвячених питанням теорії та історії сучасного сценічного танцю, зокрема хореографічному перформансу (М. Погребняк, Ю. Скиба, О. Чепалов, Д. ІШариков) [5, 6, 7, 12, 13], нами виявлено, що класифікація перформансів за

їхнім умовним тематичним спрямуванням знаходиться поза увагою дослідників, що є метою даної статті. Метою зумовлено вирішення конкретних завдань дослідження: з'ясувати значення термінів «перформанс» та його різновиду «боді-арт»; проаналізувати факти описів змісту перформансів другої половини ХХ століття; виявити творчі прийоми окремих перформерів; надати класифікацію перформансів за умовною тематичною спрямованістю та приклади перформансів, що ілюструють цю класифікацію.

Результати дослідження. З наукової довідкової літератури нами з'ясовані значення термінів «перформанс» та його різновиду «боді-арт». Перформанс (англ. *performens* – вистава, дійство, дія) – різновид концептуального мистецтва, яке спеціалізується на зображенні переживань, станів свідомості, соціально-психологічних явищ, котрі виникають у процесі людського спілкування. Засобом і матеріалом творчості в перформансі є тіло, зовнішній вигляд, жести, поведінка художника.

За словами В. Стеценко, об'єкти відображення перформансу – це переважно негативні аспекти людського спілкування, які художник-актор зображає у вигляді демонстрації ідей некоммунікбельності, тривоги, самотності, ностальгії, нерозуміння, загрози, туги. Зовнішній вигляд художника, його аксесуари, вчинки та дії – це знаки (символи) певних станів свідомості [10, с. 322–323].

Боді-арт (англ. *body* – тіло і *art* – мистец., досл. мист. тіла) – виник на Заході у 60–70-х рр. ХХ ст. як різновид перформансу. Представники боді-арту трактують людське тіло (власне тіло художника або тіла «моделей», з котрими він працює) як «матеріал» і «об'єкт» художньої творчості. Відповідно «твори» боді-арт отримують унаслідок використання людського тіла як безособового, відчуженого, деперсоналізованого матеріалу творчості митця. Його розмальовують, роблять татуювання або надрізи, покривають гіпсом, демонструють різні пози [9, с. 43].

Попередник боді-арту французький художник І. Кляйн покривав тіла натурниць блакитною фарбою для отримання відбитків з них на полотні картин. Художник обирає саме синій колір, який є на думку Кляйна тим кольором, що втілює у собі безмежність Всесвіту. Першу живу антропометрію було проведено 9 березня 1960-го р. Кімнату огорнули білим папером, і Кляйн керував жінками під звуки «Монотонної симфонії» [7].

В середині 1970-х років у боді-арт проникла анархістська ідеологія панків з пафосом саморуйнування, відчаю, мазохізму, жорстокості, насильства і смерті. Адепти боді-арт імітують сцени власного похорону, зазнають різних небезпечних випробувань, перетворюють художні галереї на подоби медичних лабораторій, де на очах у глядачів займаються самокатуванням. Своєрідний вияв боді-арту отримав у феміністському русі, який протестує проти фетишизації жіночого тіла засобами масової комунікації [9, с. 44].

З'ясовано, що перформанси можуть тривати скільки завгодно й бути повторюваними безліч разів. Провідними представниками перформансів була

міжнародна група художників, композиторів і дизайнерів, зокрема Джон Кейдж, Джордж Маціюнас, Йоко Оно, Нам Джун Пайк та Каролі Шніманн, які 1960-го р. сформували рух «Флюксус» (Fluxus). Коло групи розширилося, незабаром до неї приєдналися інші художники, зокрема німець Йозеф Бойс. Представники руху «Fluxus» хотіли взяти повсякденність за об'єкт зображення і стерти межу між сучасним мистецтвом і повсякденним життям. Замість мистецтва самовираження, вони просували концепцію мистецтва, яке було тісно пов'язане з реальним світом і соціальними проблемами [10, с. 322–323]. Тому «Перформер» – це той, хто як актор і водночас як звичайна людина, розмовляє, звертається до публіки і діє від власного імені. Перформер здійснює постанову від свого «я» на відміну від актора, який грає роль іншої людини [4, с. 304]. Нами виявлено, що головним творчим прийомом перформерів стає випадковість та імпровізація для створення перформансів різного тематичного спрямування.

Яскравим прикладом роботи політичного і одночасно міфічного тематичного спрямування, присвяченої приниженню культури тубільців є перформанс «Я люблю Америку, і Америка любить мене» Йозефа Бойса. Художник полетів до Нью-Йорка, закутаний у ковдру. В цей 1974 рік США вели війну у В'єтнамі, у країні практикувалася расова дискримінація – тому митець не хотів ходити по американській землі і його винесли з літака на ношах. Потім його машиною швидкої допомоги привезли в галерею Рене Блока, де Бойс тиждень провів у кімнаті з диким койотом Маленьким Джоном, який наприкінці проєкту вже дозволяв митцю до нього доторкатися. Бойс обрав саме койота, оскільки у фольклорі корінних американців, що проживали на території сучасних Сполучених Штатів, койот є одним з персонажів легенд та міфів. Бойс перебував у взаємодії з твариною: спав на соломі, походжав із палицею пастуха тощо. Перформанс добіг кінця, коли чоловік обійняв койота, відтак залишив галерею та поїхав до аеропорту. Інтерпретація перформансу може бути різноманітною. Наприклад, це нагадує колоніальний проєкт. Або упокорений дикий звір – один з улюблених образів християнської культури [11].

Наприкінці 1960-х рр. кількість представників мистецтва перформансу дедалі зростала. Сербська художниця Марина Абрамович організувала перформанс «Губи Томаса». Уперше його було показано 1973-го р. в галереї Krinzinger в Інсбруці (Австрія). Марина повторила перформанс у 2005-му р. у Музеї Соломона Р. Гуггенгайма в Нью-Йорку. Мисткиня вийшла на сцену оголена і, з'ївши меду та випивши вина, по контуру лезом вирізала зірку на животі. Потім одягла військові кашкет і чоботи, узяла палицю й заголосила під звуки російської пісні, яка лунала з динаміка. Коли пісня урвалася, жінка лягла на льодяне ліжко у вигляді хреста й стала шмагати себе. Вона кілька годин повторювала цей перформанс, а потім вивісила на палицю закривавлену хустку; дійство було присвячено витривалості пригноблених слов'ян. За словами художниці, це було щось дуже біографічне «...в ньому змішалось усе – комуністичне минуле, югославське минуле і православне коріння, вино і мед»

[2]. За своєю тематичною спрямованістю його можна віднести до ритуально-міфічної церемонії з елементами автобіографічної презентації.

Перформанс «Стеження» (1969) Віто Аккончі, який тоді мешкав у Нью-Йорку, полягав у тому, що художник щодня обирав першого-ліпшого перехожого, який виходив з мангеттенських житлових будівель. Усі дії цієї особи було зафіксовано на фотографіях і в документах. «Стеження» – це двадцять один випадок власне спостереження, що тривало від п'яти хвилин до п'яти з половиною годин. Перш ніж розпочати перформанс, він писав записку: «Щодня я обираю випадкового перехожого і йду за ним, поки ця людина не потрапить до об'єкта приватної власності (будинку, офісу тощо), куди я не можу увійти» [1]. Усі перформанси Аккончі – це дослідження щоденних дій і демонстрація їхнього соціального підтексту. У «Стеженні» художник цілком підкорюється намірам особи, за якою ходить. Таким чином, митець безпосередньо взаємодіє з іншими людьми та їхньою діяльністю і надає можливість глядачам ознайомитися з коротким дослідженням взаємин художника з довкіллям та іншими людьми. Цей перформанс за тематичною спрямованістю пропонуємо класифікувати як соціальне коментування.

У 1970-х рр. художники за допомогою перформансу стали порушувати певні проблеми гендерної та культурної ідентичності. Так, акції Ани Мендьети пов'язані з її кубинським походженням. У серії робіт вона об'єднала перформанс і ленд-арт. Це стосується й «Дерева життя», перформансу міфологічного тематичного спрямування, коли Мендьета вкрила тіло травою та брудом і стояла, притулившись спиною до дуба в позі богині. Таким чином, мисткиня виразила зв'язок між жіночим тілом і природою та свій біль через вигнання з Куби й вимушене проживання в США.

У 1980-х рр. художники перформансів почали використовувати відео та популярні розваги як джерела та виразні засоби. Наприклад, Лорі Андерсон була відома роботами, у яких поєднувала візуальні аспекти перформансу та мультимедійні засоби. Виникають перформанси, що за тематичною спрямованістю можна класифікувати як автобіографічну презентацію, коли актор розповідає про реальні події свого життя. Наприклад, «Смерть Майкла» Л. Монтано; «Приватна історія американського театру» Спелдінга Грея (1980) [3, с. 304].

У ХХІ ст. художники перформансів й далі розширюють тематичну спрямованість робіт, задіючи повсякденні предмети та глядачів, які брали участь у деяких моментах дійства й теж ставали акторами.

Висновки. Таким чином, аналізуючи розрізнені факти описів змісту перформансів різних років другої половини ХХ століття, нами надано класифікацію перформансів за умовною тематичною спрямованістю, а саме: політичні, міфологічні, ритуально-міфічні церемонії, соціальне коментування, автобіографічна презентація; і надано приклади перформансів, що ілюструють цю класифікацію.

Список використаних джерел

1. Акончі Віто : веб-сайт. URL: <https://ru.m.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BA%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%87%D0%B8%D0%92%D0%B8%D1%82%D0%BE> (дата звернення: 20.04.2025).
2. Бичкова Р. 7 перформансів Марини Абрамович : веб-сайт. URL: <https://bestin.ua/culture/7-znakovux-performansov-mariny-abramovich/> (дата звернення: 20.04.2025).
3. Паві П. Перформенс. *Словник театру*. Львів, 2006. С. 303–304.
4. Паві П. Перформер. *Словник театру*. Львів, 2006. С. 304.
5. Погребняк М. М. Танець «модерн» ХХ ст.: витoki, стильова типологія, панорама історичної ходи, еволюція : монографія. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. 312 с.
6. Погребняк М. М. Нові напрями театрального танцю ХХ – початку ХХІ ст.: історико-культурні передумови, крос-культурні зв'язки, стильова типологія : монографія. Publisher : GlobeEdit, 2021. 480 с.
7. Преап С. Кольор настрою синій : Ів. Кляйн та його монохром : веб-сайт. URL: https://birdinflight.com/ru/pochemu_eto_shedevr/20190626-yves-klein.html (дата звернення: 25.04.2025).
8. Скиба Ю. А. Поліваріантність перформативно-хореографічного мистецтва компаній сучасного танцю кінця ХХ-го – початку ХХІ-го століття : дис. ... д-ра філософії : 024 Хореографія / Львівський нац. ун-т імені Івана Франка. Львів, 2024. 199 с.
9. Стеценко В. І. Боді-арт. *Культурологія: енциклопедичний словник* / за ред. В. П. Мельника. 2013. С. 43–44.
10. Стеценко В. І. Перформанс. *Культурологія: енциклопедичний словник* / за ред. В. П. Мельника. 2013. С. 322–323.
11. Хитров А. 50 років тому художник Бойс провів тиждень у клітці з койотом : веб-сайт. URL: <https://meduza.io/feature/2024/05/23/50-let-nazad-hudozhnik-yozef-boys-provel-nedelyu-vzaperti-s-kooyotom> (дата звернення: 1.05.2025).
12. Чепалов О. І. Хореографічний театр Західної Європи ХХ століття : монографія. Харків : ХДАК, 2008. 334 с.
13. Шари́ков Д. І. Сучасна хореографія як феномен художньої культури ХХ ст.: дис. ... канд-та мистецтвознавства : 26.00.01 / Київський національний ун-т культури і мистецтв. Київ, 2008. 190 с.

Section: Botany and Forestry

АНАЛІЗ ДЕНДРОФЛОРИ ПАРКОВОГО СЕРЕДОВИЩА ЧЕРКАЩИНИ

Пушка Ірина

к. с.-г. н., доцент

кафедра садово-паркового господарства
Уманський національний університет, Україна

Найефективнішим засобом охорони видів рослинного і тваринного світу, унікальних природних комплексів, збереження їх природно-ресурсного потенціалу є розширення та підвищення репрезентативності мережі природно-заповідного фонду України. Природно-заповідний фонд України є складовою частиною світової системи природних територій та об'єктів, що перебувають під особливою охороною, і включає території та об'єкти, які мають особливу природоохоронну, наукову, рекреаційну, естетичну цінність, слугують збереженню природної різноманітності, підтриманню загального екологічного балансу [1-3].

Основу деревної рослинності досліджених паркових насаджень Черкащини складають *Quercus robur*, *Fraxinus excelsior*, і *Acer platanoides*. У парках також ростуть: *Acer campestre*, *Tilia cordata*, *Alnus glutinosa*, *Ulmus glabra*, *Ulmus laevis*, а також низка хвойних порід (*Picea pungens*, *Larix decidua*, *Pinus strobus*), тощо.

Дослідження дендрофлори паркового середовища Черкащини показали, що панівними породами виявилися клен гостролистий (27%) та дуб звичайний (24%). Дані види можна зустріти в групових та солітерних композиціях. Дещо меншу частку у насадженнях займає гірकोкаштан звичайний (13%), який росте майже в усіх парках-садибах в алейних посадках, а також у солітерах. Ще меншу частку займають ясен звичайний (11%), в'яз шорсткий (9%), граб звичайний (8%), липа серцелиста (5%). На інші види припадає менше 3% (рис.1).

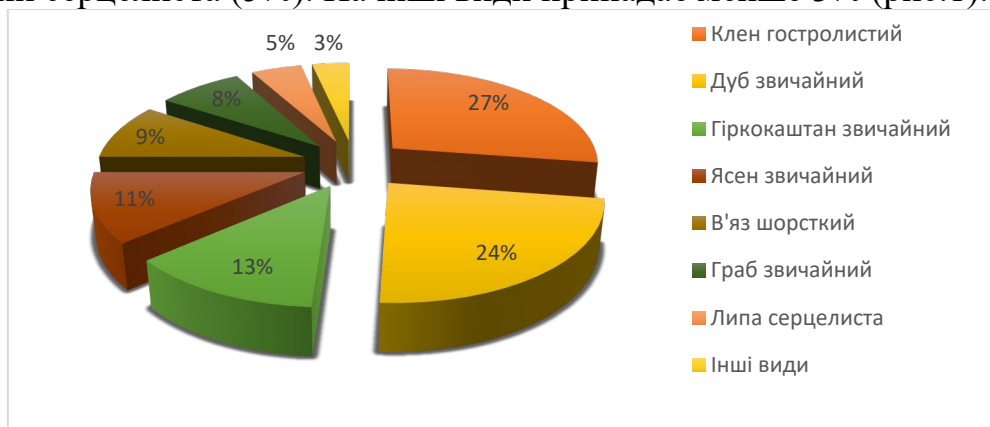

Рис. 1 Співвідношення домінуючих видів дерев населених місць Черкащини

Поряд з деревними насадженнями, на територіях парків невід’ємною їхньою частиною є кущі, які внаслідок неконтрольованого росту трапляються масивами під наметом деревостану. Часто такі кущові масиви не мають належного естетичного вигляду. Тому, вивчивши співвідношення панівних видів кущів, маємо змогу визначити найбільшу частку кущових видів на об’єктах, що дасть змогу правильно запроектувати здійснення реконструктивних та реставраційних заходів (рис. 2).

Панівними видами на територіях досліджуваних парків виявилися *Euonymus europaeus* L. (19%), *Lonicera tatarica* (17%) та *Sambucus nigra* (13%), вони є найбільш розповсюдженими кущовими видами у насадженнях парків. Меншу частку у паркових насадженнях займають *Syringa vulgaris* (11%), *Spiraea* × *vanhouttei* (Briot) Zabel (10%) та *Cornus alba* (9%). Ці кущові види можна умовно віднести за розповсюдженням до другої групи.

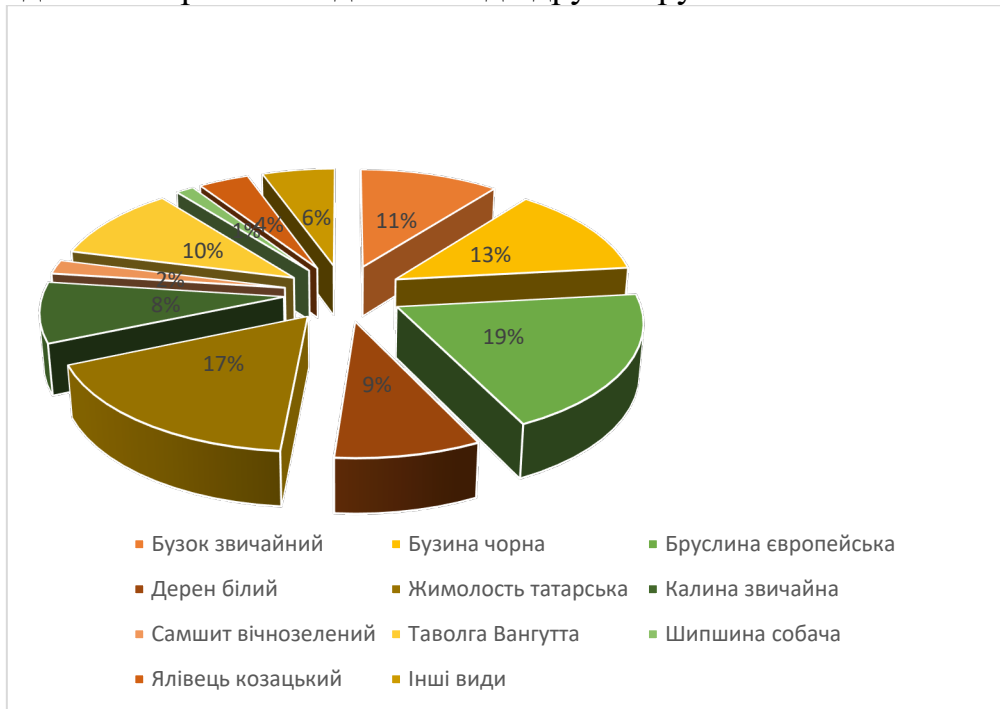

Рис. 2. Співвідношення панівних видів кущів на територіях досліджуваних парків населених мість Черкащини

До третьої групи за часткою розповсюдження віднесено калину звичайну (8%), самшит вічнозелений (6%), ялівець козацький (4%) та шипшину собачу (1%). Інші види кущів займають лише 2% за розповсюдженістю, вони відіграють незначну роль серед кущової рослинності паркових об’єктів.

Загалом, на Черкащині виділяють зони, які характеризуються різною сукупністю ґрунтово-кліматичних умов та антропогенним навантаженням на територію. Для кожної території притаманна своя дендрофлора в насадженнях. Насадження міст поділяють на три групи або типи: насадження загального використання; насадження обмеженого використання; насадження спеціального призначення. Метою наших досліджень в цьому аспекті було розроблення

розподілу дендрофлори між різними типами міських насаджень в м. Умань (табл. 1).

Таблиця 1 – Розподіл дендрофлори між різними типами міських насаджень в м. Умань

Тип насаджень	Характер території	Кількість видів, шт.
Загального використання	Парки, сквери	63
Обмеженого використання	Пришкільні ділянки	54
	Насадження на територіях заводів	26
	Санаторії	16
	Асортиментні фірми	33
Насадження спеціального призначення	Вуличні насадження	30
	Захисні насадження	7

Аналізуючи дані, наведені в табл. 1 видно, що насадження загального використання має найнижчі показники за кількістю деревних видів, тому потрібно поповнити видовий склад насаджень, щоб останні за кількістю видів наближались до насаджень обмеженого використання та спеціального призначення.

Список використаних джерел

1. Левандовська С.М., Хрик В.М. Дендробіотичне різноманіття парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення «Фастівський», його наукова цінність і стан збереження. «Агробіологія», 2024. № 1. С. 70–81.
2. Вітенко, В. А., Гончарук, В. В., Подзерей, Р. В., Килівник, В. С., & Коваль, С. А. (2022). Життєвий стан дендрофлори Немирівського парку Вінницької області. Scientific Bulletin of UNFU, 32(6), 18-24. <https://doi.org/10.36930/40320603>
3. Дзиба, А. (2021). Особливості створення парків-пам'яток садово-паркового мистецтва у другій половині 20 століття в Українському Поліссі. Український лісознавчий журнал, 12(4), 26-40. <https://doi.org/10.31548/forest2021.04.003>

Section: Economy

РОЛЬ ЦИФРОВИХ ПЛАТФОРМ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УНІВЕРСИТЕТАХ

Слободян Віталій Михайлович

аспірант

факультет суспільних і прикладних наук

ЗВО «Університет Короля Данила»

м. Івано-Франківськ, Україна

Анотація. У статті розглядається роль цифрових платформ у підвищенні ефективності інноваційного менеджменту в університетах. Проаналізовано функціональні можливості цифрових технологій для оптимізації управлінських процесів, комунікації, моніторингу та оцінювання інноваційної діяльності. Визначено переваги та виклики впровадження цифрових рішень у вищих навчальних закладах. Аргументовано необхідність системного підходу до цифрової трансформації, що передбачає розвиток цифрової культури, інтеграцію інструментів та підвищення компетентностей управлінців. Запропоновано рекомендації для покращення управління інноваціями на основі сучасних цифрових платформ.

Ключові слова: цифрові платформи, інноваційний менеджмент, вища освіта, цифрова трансформація, управління, якість освіти, університет.

У сучасну епоху цифрової трансформації вища освіта переживає значні зміни, що зумовлені стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Впровадження цифрових платформ у навчальний процес та управління закладами вищої освіти (ЗВО) відкриває нові можливості для підвищення якості освіти, оптимізації організаційних процесів і стимулювання інноваційної діяльності. Цифрові платформи сьогодні є не лише інструментами для навчання, а й важливими складовими системи інноваційного менеджменту, які забезпечують гнучкість, доступність, інтерактивність та прозорість управлінських рішень [1, с. 15]. Інноваційний менеджмент у ЗВО передбачає комплексний підхід до планування, організації, мотивації та контролю інноваційних процесів з метою ефективного впровадження новітніх технологій і методик, що відповідають вимогам часу та потребам суспільства. У цьому контексті цифрові платформи виступають каталізаторами змін, дозволяючи модернізувати традиційні моделі управління, інтегрувати різні функції в єдину інформаційну систему та сприяти формуванню інноваційної культури серед викладачів і студентів [2, с. 44]. Використання цифрових платформ в університетах охоплює широкий спектр напрямків: від організації навчального

процесу і дистанційного навчання до управління проектами, комунікаційної взаємодії, збору та аналізу даних, моніторингу якості освітніх послуг і оцінювання результатів інноваційної діяльності. Ефективність цих платформ визначається їх здатністю інтегрувати різні освітні компоненти, забезпечувати доступ до актуальної інформації, підтримувати колективну роботу та створювати умови для безперервного розвитку інновацій [3, с. 79]. Проте, поряд із численними перевагами, застосування цифрових платформ у ЗВО також пов'язане з певними викликами, серед яких – необхідність підвищення цифрової компетентності персоналу, забезпечення кібербезпеки, інтеграція різнорідних систем та подолання технічних і організаційних бар'єрів. Аналіз цих аспектів є необхідною умовою для розробки ефективних стратегій впровадження цифрових технологій у сфері інноваційного менеджменту [4, с. 102]. Метою даної статті є комплексний аналіз ролі цифрових платформ у підвищенні ефективності інноваційного менеджменту в університетах, виявлення основних переваг і проблем їх впровадження, а також розробка рекомендацій щодо оптимізації управлінських процесів за допомогою сучасних цифрових рішень. Відповідно до поставленої мети у статті вирішуються такі завдання: розглянути теоретичні підходи до інноваційного менеджменту у ЗВО; проаналізувати функціональні можливості цифрових платформ; оцінити їх вплив на управління інноваційною діяльністю; визначити основні виклики та перспективи розвитку.

Інноваційний менеджмент у вищій освіті є предметом численних досліджень, де підкреслюється його важливість для забезпечення конкурентоспроможності закладів освіти. За визначенням, інноваційний менеджмент — це система організації і управління інноваційними процесами, спрямованими на розвиток і впровадження нових знань, технологій та методів [5, с. 21]. В контексті цифровізації освіти велику увагу приділяють цифровим платформам як інструментам, що сприяють інтеграції навчального процесу, комунікації та управління. За даними останніх досліджень, цифрові платформи дозволяють не лише покращити доступ до освітніх ресурсів, а й забезпечити ефективний моніторинг та аналітику навчальної діяльності, що є ключовими аспектами інноваційного менеджменту [6, с. 88]. Інші вчені відзначають, що цифрова трансформація в університетах потребує системного підходу, який охоплює технічні, організаційні та культурні аспекти. Особливу роль відіграють питання формування цифрової культури, підвищення кваліфікації викладачів та створення безпечного цифрового середовища [7, с. 115]. Крім того, існує чимало прикладів успішного впровадження цифрових платформ, що демонструють їх позитивний вплив на якість управління інноваціями, оптимізацію ресурсів та покращення комунікації між усіма учасниками освітнього процесу [8, с. 102].

Для дослідження було використано комплексний підхід, що поєднує теоретичний аналіз літературних джерел, вивчення практичних кейсів та опитування керівників і менеджерів закладів вищої освіти. Збір даних проводився за допомогою анкетування та інтерв'ю з представниками 10

університетів України, які вже впровадили цифрові платформи у своїй інфраструктурі. Аналіз отриманих даних здійснювався за допомогою методів контент-аналізу та статистичної обробки, що дозволило виявити основні тенденції, переваги та проблеми використання цифрових платформ у контексті інноваційного менеджменту.

Цифрові платформи в університетах можуть мати різний функціонал, що включає системи управління навчанням (LMS), які забезпечують доступ до навчальних матеріалів, організацію дистанційних курсів та оцінювання студентів; інструменти для спільної роботи та комунікації, такі як корпоративні месенджери, віртуальні конференції, хмарні сховища; платформи для управління проектами та інноваційними ініціативами, які дозволяють відслідковувати етапи впровадження нововведень; аналітичні системи для моніторингу показників якості освіти, продуктивності викладачів і студентів. Використання таких платформ сприяє більш прозорому та оперативному управлінню інноваційними процесами, зменшенню бюрократичних перепон та підвищенню мотивації персоналу завдяки зручним інструментам співпраці [9, с. 67]. Разом із тим, впровадження цифрових платформ пов'язане із викликами, зокрема, необхідністю адаптації персоналу, вирішенням питань сумісності систем, забезпеченням кібербезпеки та захисту даних. Для подолання цих бар'єрів важливо формувати стратегії цифрової трансформації з урахуванням організаційної культури та інтересів усіх учасників освітнього процесу.

Важливою умовою ефективної цифрової трансформації інноваційного менеджменту є не лише впровадження технологій, а й зміна управлінської парадигми у ЗВО. Цифровізація вимагає переходу від ієрархічних моделей управління до більш горизонтальних, адаптивних структур, у яких рішення приймаються оперативно, з урахуванням зворотного зв'язку від усіх учасників освітнього процесу. Такий підхід дозволяє гнучко реагувати на виклики зовнішнього середовища, швидше адаптувати інноваційні практики та забезпечити сталість розвитку освітньої екосистеми. При цьому зростає значення лідерства, заснованого на довірі, ініціативності та вмінні інтегрувати цифрові інструменти в стратегічне бачення розвитку університету. Також важливо забезпечити міждисциплінарну взаємодію між освітніми, технічними та адміністративними підрозділами, що дозволяє створити синергію в процесі впровадження інновацій і уникнути дублювання функцій. Така взаємодія сприяє формуванню культури цифрової відкритості, у якій інновації сприймаються як органічна частина управлінської діяльності, а не як зовнішній тиск чи формальність.

Цифрові платформи значно підвищують ефективність інноваційного менеджменту, зокрема, забезпечують цілісне управління інноваційними проектами та процесами; підвищують швидкість прийняття рішень через доступ до актуальної інформації; полегшують комунікацію між різними відділами та зацікавленими сторонами; сприяють більш глибокому аналізу результатів інноваційної діяльності на основі даних. За результатами опитування, 80 %

керівників зазначили, що впровадження цифрових платформ сприяло покращенню координації проектів і збільшенню продуктивності співробітників. Водночас 65 % опитаних відзначили потребу у додатковому навчанні персоналу для максимально ефективного використання цих технологій [10, с. 143].

Отже, цифрові платформи відіграють ключову роль у підвищенні ефективності інноваційного менеджменту в університетах. Вони забезпечують інтеграцію освітніх та управлінських процесів, сприяють розвитку інноваційної культури та підвищенню якості освіти. Водночас для досягнення максимальних результатів необхідно враховувати виклики, пов'язані з цифровою трансформацією, зокрема розвиток компетентностей персоналу, кібербезпеку та адаптацію організаційної структури.

Рекомендації для університетів включають: розробку комплексних стратегій цифрової трансформації, інвестування у навчання персоналу, активне залучення усіх учасників освітнього процесу у впровадження новітніх технологій, а також створення системи моніторингу і оцінювання ефективності цифрових рішень. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на вивчення впливу окремих типів цифрових платформ на різні аспекти інноваційної діяльності, а також на розробку адаптивних моделей впровадження цифрових технологій у різних освітніх контекстах.

Список використаних джерел

1. Дахін О.І. Освітні інновації в системі вищої освіти / О.І. Дахін. – Київ : Освіта України, 2020. – 152 с.
2. Калініна Л.М. Управління інноваційною діяльністю в закладах освіти / Л.М. Калініна. – Київ : Університет «Україна», 2021. – 214 с.
3. Юринець Н.І. Цифрова трансформація вищої освіти: нові виклики та управлінські підходи / Н.І. Юринець. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2022. – 132 с.
4. Ковальова І.С. Моніторинг інноваційної діяльності університетів / І.С. Ковальова. – Київ : КНЕУ, 2021. – 164 с.
5. Петров В.В. Інноваційний менеджмент: теорія і практика / В.В. Петров. – Харків : ХНЕУ, 2019. – 210 с.
6. Семенова О.М. Цифрові технології в освіті / О.М. Семенова // Вісник освіти. – 2021. – № 6. – С. 85–94.
7. Гнатюк Л.П. Цифрова культура викладача / Л.П. Гнатюк. – Львів : ЛНУ, 2020. – 128 с.
8. Anderson C. The Data-Driven University / C. Anderson. – New York : Wiley, 2019. – 210 p.
9. Іваненко С.М. Управління інноваційними проектами / С.М. Іваненко. – Київ : Наука і освіта, 2022. – 176 с.
10. Бондаренко Т.С. Підвищення кваліфікації керівників ЗВО в умовах цифровізації / Т.С. Бондаренко // Менеджмент освіти. – 2023. – Вип. 4. – С. 138–150.

Section: Information Technology, Cyber Security and Computer Engineering

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ АУДИТ ЯК СЕРВІС (AAAS): АВТОНОМНІ СИСТЕМИ ШІ ДЛЯ АНАЛІЗУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ТА УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Сергій Попель
підприємець, засновник стартапу AIditor
Компанія «Смарт», Україна

Анотація

У цій роботі представлено концепцію інтелектуального аудиту як сервісу (Audit-as-a-Service, AaaS), реалізованого через автономні платформи на базі штучного інтелекту (ШІ). Основна увага приділена адаптації подібних рішень до специфічних потреб малого та середнього бізнесу. Автор опирається на власний досвід у сфері автоматизації бізнес-процесів, фінансового аналізу та обліку. У статті проаналізовано сучасні науково-технічні підходи до створення систем, які здатні опрацьовувати бухгалтерські та управлінські дані, виявляти аномалії, ризики і помилки, а також формувати практичні рекомендації для користувачів.

Ключові слова: інтелектуальний аудит, Audit-as-a-Service (AaaS), штучний інтелект (ШІ), Explainable AI (XAI), автономні системи, машинне навчання, аналіз бухгалтерського обліку, аналіз управлінського обліку, виявлення аномалій, прогнозування фінансових ризиків, малий та середній бізнес (МСБ), цифрова трансформація, compliance, великі мовні моделі (LLM), фінансовий аудит, автоматизація бізнес-процесів.

Вступ

Цифрова трансформація економіки і зростання ролі малого й середнього бізнесу (МСБ) підштовхують до розробки нових механізмів фінансового контролю та підвищення прозорості звітності. Традиційні аудиторські методи залишаються надто витратними та складними для МСБ, обмежуючи їх доступ до якісних послуг. Розвиток технологій штучного інтелекту відкриває можливості для створення автономних аналітичних систем, що можуть виконувати функції аудитора в режимі онлайн, що і лежить в основі концепції інтелектуального аудиту як сервісу (AaaS) [1; 2; 3].

Передумови створення AaaS

Авторський практичний досвід у сфері автоматизації бізнес-процесів, розробки бухгалтерського програмного забезпечення, інтеграції ERP і POS систем, а також аналізу фінансової звітності, виявив численні перешкоди у доступі малого та середнього бізнесу до якісного аудиту. Це спонукало створити автономну систему, що забезпечує перевірку бухгалтерських і управлінських

даних, виявлення невідповідностей, прогнозування ризиків і надання користувачу практичних висновків [4].

Технічна архітектура інтелектуального аудитора

Пропонована система побудована на багаторівневій моделі аналізу даних, що включає такі компоненти:

- Збір і інтеграція даних через API, з підключенням до облікових систем і банківських сервісів;
- Попередню обробку: очищення, нормалізацію та трансформацію структурованих і напівструктурованих даних;
- Ядро ШІ, що використовує машинне навчання, зокрема класифікатори для виявлення аномалій, регресійні моделі для прогнозування фінансових показників, а також великі мовні моделі (LLM) для інтерпретації результатів;
- Модуль контролю відповідності (compliance), який забезпечує формалізовану перевірку дотримання законодавчих та внутрішніх політик;
- Користувачський інтерфейс у вигляді веб-додатку, мобільного клієнта або через API [5; 6].

Інтелектуальний аудит не лише автоматизує виявлення проблем, але й надає зрозумілі пояснення та конкретні рекомендації для користувача. Ключовим компонентом є впровадження Explainable AI (XAI) — технологій, що забезпечують прозорість роботи моделей ШІ.

У проєкті Alditor XAI реалізовано через:

- Генерацію локальних і глобальних пояснень моделей за допомогою методів LIME, SHAP та інших, що дозволяють оцінити внесок кожного фактора в ухвалені рішення [9];
- Формування доступних пояснювальних звітів у текстовому, табличному та візуальному форматах, які допомагають користувачу зрозуміти причини виявлених проблем;
- Адаптацію моделей до специфіки доменної області шляхом навчання на реальних кейсах фінансових помилок, що підвищує релевантність рекомендацій;
- Інтеграцію динамічних правил compliance з автоматичним оновленням відповідно до змін законодавства і внутрішніх політик;
- Персоналізацію рекомендацій з урахуванням історичних даних підприємства та галузевих особливостей [7; 8].

Застосування XAI формує довіру користувачів, особливо в сегменті МСБ, де важливо розуміти причини виявлених ризиків для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Наукові підходи та тренди

Огляд наукових джерел [1–6; 8–11] свідчить про зростаюче значення штучного інтелекту в аудиторській практиці. Дослідники наголошують на необхідності прозорості моделей, що має пріоритет над використанням «чорних скриньок». ШІ підвищує якість і доступність аудиторських послуг, що є ключовою метою AaaS.

Обґрунтування інноваційності та перспективи

Проект AIditor поєднує інноваційні наукові підходи з практичними викликами цифровізації фінансового аудиту. Використання Explainable AI і адаптивних моделей дозволяє не лише виявляти порушення, а й формувати конкретні рекомендації для оптимізації управлінських рішень, що підвищує ефективність системи.

Особливо актуальним є потенціал для МСБ, які часто обмежені в ресурсах для проведення повноцінного аудиту, але потребують регулярного контролю для зниження ризиків і підвищення ефективності діяльності [10; 11].

Висновки

Створення системи інтелектуального аудиту на базі ІІІ і Explainable AI відкриває перспективи цифрової трансформації фінансового контролю. Проект AIditor демонструє, як сучасні науково-технічні підходи можна застосувати для побудови автономних, масштабованих та доступних інструментів аудиту, орієнтованих на потреби малого і середнього бізнесу. Такі рішення дозволяють подолати бар'єри складності та високої вартості традиційного аудиту. Подальші дослідження і впровадження подібних систем можуть суттєво підвищити точність, прозорість і ефективність фінансового аудиту загалом.

Список використаних джерел

1. Omush, A. (2025). Artificial intelligence in financial auditing: Redefining accuracy and transparency in assurance service. EDPACS, 70(6). <https://doi.org/10.1080/07366981.2025.2459490>
2. INTOSAI Journal. (2024). The use of artificial intelligence (AI) in the execution of audits. <https://intosaijournal.org/journal-entry/the-use-of-artificial-intelligence-ai-in-the-execution-of-audits/>
3. IJNRD. (2024). AI-based financial auditing system: An analytical approach. <https://www.ijnrd.org/papers/IJNRDTH00148.pdf>
4. IJSRED. (2025). A study on the impact of artificial intelligence in financial audits. International Journal of Scientific Research and Engineering Development, 8(2). <https://www.ijssred.com/volume8/issue2/IJSRED-V8I2P198.pdf>
5. Rahman, A. (2025). The role of artificial intelligence in modern finance: Current applications and future prospects. ResearchGate. https://www.researchgate.net/publication/387453472_The_Role_of_Artificial_Intelligence_in_Modern_Finance_Current_Applications_and_Future_Prosppects
6. WJARR. (2024). AI in auditing: A future-oriented perspective. World Journal of Advanced Research and Reviews, 22(1). <https://wjarr.com/sites/default/files/WJARR-2024-0460.pdf>
7. Universität Graz. (n.d.). Artificial intelligence in auditing systems [Master's thesis, Universität Graz]. <https://unipub.uni-graz.at/obvugrhs/download/pdf/10133676>
8. Issa, H., & Kogan, A. (2023). Artificial intelligence (AI) and the accounting function. Journal of Emerging Technologies in Accounting, 17(1), 99–113.

<https://publications.aaahq.org/jeta/article-abstract/17/1/99/9313/Artificial-Intelligence-AI-and-the-Accounting?redirectedFrom=fulltext>

9. Kokina, J., Pachamanova, D., & Corbett, A. (2025). A framework for evaluating the explainability of artificial intelligence models in accounting and auditing. *Journal of Accounting and Public Policy*.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1467089525000107>

10. Thomson Reuters. (2024). Navigating the new era of auditing with AI technology: Meet audit intelligence analyze. <https://tax.thomsonreuters.com/blog/navigating-the-new-era-of-auditing-with-ai-technology-meet-audit-intelligence-analyze/>

11. Wolters Kluwer. (2024). Artificial intelligence & auditing: Enhancing the audit lifecycle. <https://www.wolterskluwer.com/en/expert-insights/artificial-intelligence-auditing-enhancing-audit-lifecycle>

LEGISLATIVE REGULATION OF UKRAINE'S CYBERSPACE

Moiko Oleksandr

cadet of another course

Chornenkyi Kyrylo

first year cadet

Macalish Bohdan

first year cadet

Timoshin Anatolyi

Associate Professor, Department of Information Systems and Technology
Kharkiv National University of Internal Affairs, Ukraine

Cybersecurity problems become especially serious during wartime, when enemy hacker groups carry out cyberattacks not only on government institutions but also target regular users. In such conditions, it is very important to have up-to-date knowledge and tools to protect yourself and your loved ones in the digital space.

The modern digital environment is a space where users, digital devices, and information systems interact. The number of cyber threats in the world is growing every day, and they can affect anyone. In 2024, international analytical centers recorded a significant increase in phishing attacks and online fraud aimed at stealing personal data and money. According to IBM X-Force, the number of attacks using stolen or compromised credentials increased by 71% compared to the previous year. Also, 32% of incidents involved data theft and leaks, which shows that attackers increasingly prefer stealing and selling data instead of demanding ransom through encryption.

Cyberattacks have become a major threat to critical infrastructure. For example, on December 23, 2015, during an attack on Ukraine's power system, hackers used the

BlackEnergy malware to infect the computer systems of the company "Prykarpattyaoblenergo," which led to the shutdown of about 30 substations and left around 230,000 users without electricity for one to six hours. This was the first known cyberattack that caused a large-scale power outage.

To ensure the stable operation of Ukraine's cyberspace, several laws have been adopted to regulate information security. These documents clearly define the rights and duties of citizens in this area and create a legal foundation for protecting information systems, personal data, and other important resources. They also set responsibility for violating information security rules.

Information security is a key part of national security in any country, and Ukraine is no exception. Digital protection covers a wide range of threats – from unauthorized access to computer systems to leaks of confidential or personal data and cyberattacks.

The Constitution of Ukraine guarantees every citizen the right to privacy, including protection of personal and family secrets, private communication, emails, and other forms of communication. No person or organization is allowed to interfere illegally in a citizen's private life.

One of the main laws in this area is the Law of Ukraine "On Personal Data Protection," which guarantees each person the right to protect their personal data. According to the law, individuals have the right to know the purpose of data processing, receive information about the data controller, and request correction or deletion of data in case of illegal or incorrect use.

Besides the right to privacy, citizens of Ukraine have the right to access information about the activities of government bodies, local authorities, and other public institutions. This right is secured in the Constitution and the Law of Ukraine "On Access to Public Information." Citizens can request documents, decisions, orders, and other official materials that show how public institutions work. This transparency helps build trust in public authorities.

The Law of Ukraine "On the Basic Principles of Cybersecurity" requires every citizen to report any known information security violations, cyber incidents, or possible threats. This means if someone notices unauthorized access to an information system, data theft, a virus attack, or any other cybercrime, they must inform the proper services. Such reports are important for fast response, preventing the spread of threats, and reducing harm.

To fight hostile cyber actions, Ukraine's main cybersecurity organizations, under the coordination of the State Service of Special Communications and Information Protection, work with public authorities and critical infrastructure representatives to develop recommendations. These help users prevent cyberattacks, detect them, and deal with the consequences. It's important to understand that cyber threats are no longer abstract. Today's situation demands that everyone – especially military personnel, public officials, and employees of critical infrastructure – take responsibility for their own cybersecurity and remember that they could be the entry point for future attacks.

Fighting cybercrime in Ukraine is closely connected to the work of the National Police, especially the Cyber Police, which plays a key role in keeping the digital space safe. The Cyber Police constantly monitors threats, collects information about new criminal methods, investigates unauthorized access to information systems, illegal collection and sharing of personal data, and attacks on state services (such as the "Diia" portal). An important part of their work is using modern tools like OSINT (Open Source Intelligence) to detect threats early, as well as cooperating with Interpol, Europol, and other law enforcement bodies.

Ukraine also continues to strengthen its cooperation with partners in cybersecurity. The experience of resisting cyberattacks is valuable not only for Ukraine but also for international partners, helping to build effective protection systems at both national and global levels. This is confirmed by the growing interest of the international community in Ukrainian experts at cybersecurity events, such as the recent FIRST international cyber incident response conference and Black Hat 2022. Ukraine regularly shares data with partners about cyber weapons used by Russian hackers. In July 2025, Ukraine signed a memorandum of cooperation in cybersecurity with the Slovenian Government Office for Information Security, as well as with the U.S. Cybersecurity and Infrastructure Security Agency (CISA). In August, a similar agreement was signed with Poland.

In conclusion, ensuring information security is a shared responsibility between the government and every citizen. Ukrainian laws clearly define the duties of citizens in this area: protecting personal data, maintaining information confidentiality, following cybersecurity rules, and respecting copyright. Following these rules means being responsible with personal data, using reliable protection tools, avoiding actions that could lead to data leaks or illegal use, and reporting cyber incidents on time. Active participation of citizens is the key to building a strong national cybersecurity system. In the face of growing cyber threats and ongoing hybrid warfare in the digital space, everyone must understand their role in protection and security. Responsible behavior online, cooperation with government institutions, and following the law not only protect personal information but also contribute to the safety of the entire country. A secure digital environment in Ukraine cannot be created without the support and conscious involvement of all participants in digital communication.

References

1. Cyber Police of Ukraine. (n.d.). Protect yourself in cyberspace with the "Cybersecurity UA" project. Retrieved May 5, 2025, from <https://cyberpolice.gov.ua/article/zaxystit-sebe-u-kiberprostori-razom-iz-proyektom-kiberbezpeka-ua-2703/>
2. Economic Truth. (2025, March 30). Another massive cyberattack on Ukraine: How it happened and what the consequences are. Retrieved from <https://www.epravda.com.ua>

3. Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). Law of Ukraine "On Personal Data Protection" No. 2297-VI, adopted June 1, 2010. Retrieved June 18, 2024, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
4. Verkhovna Rada of Ukraine. (2011). Law of Ukraine "On Access to Public Information" No. 2939-VI, adopted January 13, 2011. Retrieved June 18, 2024, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
5. Verkhovna Rada of Ukraine. (2017). Law of Ukraine "On the Basic Principles of Cybersecurity of Ukraine" No. 2163-VIII, adopted October 5, 2017. Retrieved June 18, 2024, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>
6. ArmyInform. (2022, September 10). How to protect Ukraine's cyberspace during Russia's armed aggression. Retrieved May 7, 2025, from <https://armyinform.com.ua/2022/09/10/yak-zabezpechyty-zahyst-kiberprostoru-ukrayiny-na-tli-zbrojnoyi-agresiyi-rf/>

Section: Management, Public Administration and Administration

ВПЛИВ БІЗНЕС-МОДЕЛІ НА ОЦІНКУ ПІДПРИЄМСТВА

Прокоф'єва Катерина

канд. екон. наук, доцент

Білецький Олександр

канд. екон. наук, доцент

Омаров Ельвін

доктор філософії з менеджменту, доцент

Кафедра менеджменту, бізнесу і адміністрування

Харківський національний економічний

університет імені Семена Кузнеця, Україна

Надійна та захищена бізнес-модель, у поєднанні зі стійкими конкурентними перевагами, такими як унікальні технології, сильні мережеві ефекти або лідерство за витратами, дозволяє компанії генерувати вищі та стабільніші грошові потоки. Чітка та масштабована бізнес-модель диктує, як компанія створює, доставляє та захоплює вартість. Конкурентні переваги, часто звані «ровом», захищають прибутковість компанії від конкуренції, забезпечуючи довгострокову стійкість її грошових потоків. Це безпосередньо впливає на темпи зростання та стабільність майбутніх прибутків, які є критичними вхідними даними для оцінки.

Існує чотири основні моделі створення вартості, які визначають чотири основні напрями – будівельники активів, постачальники активів, творці та технологи, оркестратори мереж.

Будівельники активів (Asset Builders): Ці компанії зосереджені на виробництві або володінні фізичними активами, такими як продукти харчування, нерухомість або сировина. Їхній успіх залежить від якості їхніх активів та здатності надійно та ефективно доставляти їх клієнтам. Вартість таких компаній часто обмежується наявним інвентарем, купівельною спроможністю та географією. Наприклад, автовиробник може виготовити лише певну кількість транспортних засобів, маючи доступні кошти та кредитні лінії. Вартість бізнесу, що створює активи, також обмежена пропозицією активів та попитом на них на ринку. Компанії, орієнтовані на активи, як правило, оцінюються приблизно вдвічі більше, ніж їхній річний прибуток.

Постачальники послуг (Service Providers): Ці компанії зосереджені на людях та успішні завдяки можливостям своїх співробітників. Вони значно інвестують у підбір персоналу, таланти, навчання та можливості обслуговування клієнтів для

створення вартості та диференціації від конкурентів. Зосереджуючись на досвіді клієнтів, ці компанії перевершують ринкову вартість будь-яких матеріальних активів, які вони можуть надавати. Класичними прикладами є ресторани, медичні установи та консалтингові фірми.

Творці та технологи (Creators & Technologists): Ці компанії зосереджені на ідеях, таких як контент, технології та дані. Вони створюють вартість через інтелектуальну власність, інновації та розробку нових технологій.

Оркестратори мереж (Network Orchestrators): Ці компанії зосереджені на зв'язках між сторонами. Вони створюють вартість, полегшуючи взаємодію та транзакції між великою кількістю користувачів або постачальників. Компанії, які зосереджуються на зв'язках, можуть бути оцінені до восьми разів більше, ніж їхній річний прибуток.

Компанії можуть збільшити свою ринкову оцінку, розширюючи або змінюючи свою модель створення вартості в бік інтелектуальної власності та/або мережевої оркестрації. Успішна бізнес-модель використовує цінності клієнтів, зацікавлених сторін та самої організації, що призводить до сталого успіху, задоволеності клієнтів, конкурентних переваг та залучення зацікавлених сторін.

Компетентність, бачення та доброчесність управлінської команди є першочерговими. Сильне корпоративне управління забезпечує прозорість, підзвітність та узгодження інтересів між керівництвом та акціонерами, сприяючи довірі інвесторів. Здатна управлінська команда може ефективно долати ринкові виклики, виконувати стратегію та ефективно розподіляти капітал. Добрі практики управління зменшують ризик шахрайства, безгосподарності та конфліктів інтересів, тим самим зменшуючи "дисконт управління", який інвестори можуть застосовувати до оцінки компанії. Це підвищує сприйняту надійність та стійкість майбутніх прибутків.

Стратегічні фактори, зокрема конкурентна перевага та інновації, є не лише рушійними силами майбутніх грошових потоків, але й значно впливають на премію за ризик та темпи зростання, що застосовуються в моделях оцінки. Сильна конкурентна перевага, наприклад, технологія, захищена патентом, сильний бренд або мережеві ефекти, зменшує ймовірність того, що конкуренти зменшать частку ринку або маржу. Це перетворюється на більш передбачувані та стійкі майбутні грошові потоки. Більш передбачувані та стійкі грошові потоки зменшують сприйнятий ризик бізнесу, що призводить до нижчої ставки дисконтування (нижчий WACC) у моделях DCF. Одночасно інновації та надійна бізнес-модель забезпечують вищі, стійкіші темпи зростання доходу та прибутку. Тому стратегічна сила безпосередньо впливає як на чисельник (грошові потоки, зростання), так і на знаменник (ставка дисконтування) оцінки, посилюючи її вплив на вартість підприємства.

Якість управління та корпоративне управління діють як множник або детермінант для всіх інших рушійних сил вартості. Навіть при сильних фінансових показниках та хорошій бізнес-моделі, погане управління може

неправильно розподіляти капітал, не адаптуватися до ринкових змін або займатися неетичними практиками. І навпаки, відмінне управління може вивести з кризи компанії, що перебувають у скрутному становищі, виявити нові можливості та оптимізувати операції. Це означає, що якість управління впливає на ефективне виконання всіх стратегій, ефективність операцій та цілісність фінансової звітності. Вона впливає на довіру інвесторів, що, у свою чергу, впливає на вартість капіталу компанії та її здатність залучати кошти. Висококваліфікована управлінська команда з сильним управлінням може розкрити весь потенціал активів та стратегій компанії, ефективно примножуючи їх позитивний вплив на вартість, тоді як погане управління може знищити вартість навіть у перспективних підприємствах.

Список використаних джерел

1. Jankalová, M., Kurotová, J., & Bajza, F. (2024). Approaches to Sustainable Enterprise Value. *Administrative Sciences*, 14(9), 203. <https://doi.org/10.3390/admsci14090203>
2. Bratu, M., Vasile, E.-A., & Vasile, I. (2022). Sustainable Value Creation: A New Approach to Enterprise Valuation. *Sustainability*, 14(9), 203. <https://www.mdpi.com/2076-3387/14/9/203>
3. HBK. External Factors in a Business Valuation. Retrieved from <https://hbkcpa.com/insights/external-factors-in-a-business-valuation/>

SIX PRACTICES TO DRIVE INNOVATION: INSIGHTS FROM UKRANIAN CREATIVE SECTOR

Bots Yuriy

Doctor of Philosophy, Assistant Professor

Hutnikov Ruslan

Master student

Kliuchnikov Artem

Doctor of Philosophy, Assistant Professor

Department Business Administration and Management

American University Kyiv

Innovation capability is widely recognized as a core driver of organizational success [5]. However, innovation does not occur in isolation; it emerges from a company's culture, leadership, internal systems, and its people. This paper explores how innovation capability can be both assessed and developed by drawing on qualitative insights from Ukrainian creative industry companies. These insights are operationalized through a structured framework and practical assessment tool that can be applied across industries.

The research is grounded in the Culture of Innovation Framework [6], which outlines four key domains that are crucial for effective innovation – leadership, processes, people, and culture. Through in-depth interviews with founders and senior executives from seven Ukrainian creative companies, six core innovation-enabling practices were identified: 1. formulating an ambitious goal and mission, 2. fostering openness and team diversity, 3. enabling strong internal and external communication, 4. emphasizing idea sharing and collaboration, 5. minimizing bureaucratic constraints, and 6. creating a psychologically safe space for experimentation.

These practices align with and expand upon prior academic work. For instance, Schein [9] emphasizes that organizational culture acts as the “soil” in which innovation can either grow or wither. Similarly, Nonaka and Takeuchi [8] argue that innovation stems from dynamic knowledge creation processes fostered by supportive, open cultures. In this study, creative industry leaders emphasized how shared mission and long-term goals can motivate employees and orient innovation efforts toward collective impact.

Openness and diversity came up as an important characteristics of high-performing, innovative teams. This confirms Amabile’s [1] assertion that diversity of thought and psychological safety are critical to creativity. Leaders interviewed described their organizations as intentionally inclusive, with cultures that encourage idea sharing across roles and hierarchies. These companies thrive not just on individual performance, but on a collective willingness to experiment and take risks both of which are core elements of Edmondson’s [4] concept of “psychological safety.”

Communication was another key enabler of innovation. Both internal alignment and external storytelling were cited as crucial. Transparent internal communication strengthens collaboration, while clear external messaging enhances a company’s visibility and capacity to build innovation partnerships. This aligns Chesbrough’s [3] work on open innovation, which emphasizes leveraging external knowledge sources through collaboration and shared vision.

Innovation requires execution and the literature suggests that organizations must balance idea generation with implementing those ideas [7]. This was also supported by evidence from the Ukrainian creative sector, where respondents favored “light systematization” to enable freedom without chaos [2]. This suggests that rigid systems might stifle innovation and there is a need to adapted innovation models to specific organizational contexts.

The research culminated in the development of a practical Innovation Culture Assessment Survey (see Table 1), a tool designed to help organizations evaluate how well these six practices are embedded in their daily operations. The survey allows leaders to collect feedback from employees or conduct self-assessments, enabling a better understanding of the company’s innovation culture. Aggregated scores can be used to identify strengths, uncover bottlenecks, and inform targeted interventions.

Table 1- Innovation Culture Assessment Survey

Code	Assessment Question
Practice 1: Formulating an Ambitious Goal and Mission	
1A	Our company has a clearly defined, ambitious mission that inspires innovation.
2B	The long-term goals of our company motivate employees to push the boundaries of creativity.
3C	Our mission aligns with both our team's efforts and the broader advancement of the industry.
Practice 2: Culture of Openness and Team Diversity	
2A	Team members feel comfortable expressing new ideas without fear of judgment.
2B	Our teams include diverse perspectives that actively contribute to innovation.
2C	We value differences in background, experience, and skills as key drivers of creativity.
Practice 3: Internal and External Communication	
3A	Internal communication effectively keeps the team aligned with company goals.
3B	Our external communications clearly and consistently represent our mission and values.
3C	Our communications are transparent, allowing us build strong relationships with partners and clients.
Practice 4: Focus on Personal Interaction and Idea Sharing	
4A	We hold regular face-to-face or virtual meetings where open idea sharing is encouraged.
4B	We actively leverage interactive platforms and/or open discussions to support creative collaboration.
4C	Interpersonal interactions within the company and within teams enhance creativity.
Practice 5: Reducing Bureaucratic Procedures	
5A	Our workflows are flexible and minimize unnecessary bureaucratic obstacles.
5B	Reducing bureaucracy is part of our company culture.
5C	I feel free to experiment without being hindered by rigid procedures.
Practice 6: Creating a Safe Space for Experimentation	
6A	Our company promotes a culture where failure is seen as a valuable learning opportunity.
6B	I feel safe to take risks and experiment without fear of negative consequences.
6C	Experimentation and risk-taking are encouraged as essential parts of the innovation process.

By using the six identified practices and the survey tool, companies can develop an innovation-supportive culture that attracts talent and makes companies more adaptable to change. These practices are not exclusive to creative industries but can be applied to other sectors. Whether in technology, healthcare, education, or public service, organizations can benefit from assessing and integrating these innovation-enabling behaviors into their leadership strategies and daily operations.

In conclusion, this paper shows that innovation capability is not simply the outcome of product development or R&D efforts—it is a function of a company's culture, leadership, and team dynamics. The insights from creative companies can be cultivated through a set of replicable, intentional practices. The assessment tool presented provides organizations with a means to measure, reflect on, and systematically enhance their innovation culture. As companies face accelerating change, building the capability to innovate becomes essential for long-term success.

References

1. Amabile, T. M. Creativity in context: Update to the social psychology of creativity. - Westview Press.-1996.
2. Bots Y., Kluchnikov A. The impact of sentiment on user's reaction on Facebook; the case of the American chamber of commerce in Ukraine, Таврійський науковий вісник, серія економіка, випуск 21, 2024, С. 133-141.
3. Chesbrough, H. W. Open innovation: The new imperative for creating and profiting from technology. -Harvard Business School Press. -2003.
4. Edmondson, A. Psychological safety and learning behavior in work teams. - Administrative Science Quarterly. – 1999. - 44(2). – P. 350–383.
5. Lawson, B., & Samson, D. Developing innovation capability in organizations: A dynamic capabilities approach. - International Journal of Innovation Management. – 2001. - 5(3). - P. 377–400.
6. Loewe, P., & Dominiquini, J. Overcoming the barriers to effective innovation. - Strategy & Leadership. – 2006. - 34(1). – P. 24–31.
7. March, J. G. Exploration and exploitation in organizational learning. - Organization Science. – 1991. - 2(1). – P.71–87.
8. Nonaka, I., & Takeuchi, H. The knowledge-creating company: How Japanese companies create the dynamics of innovation. - Oxford University Press. – 1995.
9. Schein, E. H. Organizational culture and leadership (4th ed.). - Jossey-Bass. – 2010.

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ BIG DATA В СУЧАСНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

Василюк Денис

Аспірант

<https://orcid.org/0009-0004-4819-6150>

073 Менеджмент

Приватний вищий навчальний заклад Європейський університет.
м. Київ

Актуальність:

У сучасному цифровому середовищі організації стикаються зі стрімким зростанням обсягів даних, що генеруються як внутрішніми, так і зовнішніми джерелами. Ці дані можуть стати джерелом значної цінності для ухвалення ефективних управлінських рішень. Технології Big Data відкривають нові горизонти в аналітиці, прогнозуванні та оптимізації управлінських процесів, однак їх впровадження супроводжується низкою викликів — технічних, організаційних та етичних.

Ключові слова:

Big Data, управлінські рішення, цифрова трансформація, стратегічний менеджмент, аналітика даних, бізнес-інтелект (BI), штучний інтелект, управління даними, персоналізація, прогнозування.

Мета дослідження:

Дослідити роль Big Data у трансформації процесів сучасного менеджменту та визначити основні напрями її ефективного застосування в управлінській діяльності організацій.

Методологія дослідження:

У межах дослідження застосовано:

- системний аналіз – для оцінки взаємозв'язків між технологіями Big Data та управлінськими функціями;

- контент-аналіз сучасних наукових публікацій та практичних кейсів;
- SWOT-аналіз – для визначення сильних і слабких сторін використання Big Data;
- кейс-метод – для розгляду прикладів впровадження Big Data у відомих компаніях.

Вступ

У XXI столітті обсяг даних, які генеруються бізнесом, споживачами та цифровими системами, зростає експоненційно. У відповідь на ці зміни компанії все активніше інтегрують у свою діяльність аналітичні інструменти, які дозволяють не лише опрацьовувати великі масиви інформації, а й отримувати з них стратегічну цінність. Технології Big Data стали потужним каталізатором трансформації сучасного менеджменту, змінюючи підходи до прийняття рішень, планування, управління ризиками та взаємодії з клієнтами.

Використання Big Data дозволяє організаціям швидше реагувати на зміни ринку, точніше прогнозувати майбутні тенденції, оптимізувати внутрішні процеси та персоналізувати клієнтський досвід. Усе це суттєво підвищує ефективність управлінських рішень. Водночас, широке впровадження Big Data супроводжується низкою викликів: технічних (пов'язаних із якістю та обробкою даних), організаційних (опір змінам, нестача компетенцій), а також етичних (використання персональних даних, конфіденційність).

Актуальність дослідження полягає в необхідності переосмислення ролі управлінця в епоху даних, а також пошуку дієвих стратегій використання Big Data для підвищення конкурентоспроможності підприємств. У цій статті проаналізовано основні можливості та виклики, що виникають при впровадженні Big Data у сучасний менеджмент, а також розглянуто практичні кейси та інструменти, які можуть слугувати орієнтиром для управлінців у цифрову епоху.

Основні тези

1. Роль Big Data у сучасному менеджменті

Big Data — це технології обробки великих обсягів структурованої та неструктурованої інформації в реальному часі. Вони змінюють традиційні підходи до управління, відкриваючи можливості для:

- підвищення точності прогнозів;

- персоналізації продуктів і послуг;
- виявлення прихованих закономірностей у поведінці споживачів;
- прийняття рішень на основі фактичних даних, а не інтуїції.

2. Напрями використання Big Data в управлінні

• Стратегічний менеджмент: аналіз ринкових трендів, конкурентного середовища, виявлення можливостей для інновацій. Наприклад, компанія Netflix використовує аналітику даних для планування контенту відповідно до вподобань користувачів.

• Тактичне управління: оптимізація операційної діяльності, логістики, маркетингу, HR-аналітики. Big Data дозволяє здійснювати гнучке планування та оперативно реагувати на зміну середовища.

• Оперативне управління: автоматизований моніторинг ключових показників, побудова візуалізацій, дашбордів, контроль витрат і ресурсів.

3. SWOT-аналіз використання Big Data

Сильні сторони	Слабкі сторони
Висока точність аналітики	Висока вартість впровадження
Прийняття рішень у реальному часі	Залежність від IT-інфраструктури
Індивідуалізація клієнтського досвіду	Відсутність експертизи в персоналу
Можливості	Загрози
Інтеграція з AI та ML	Загроза витоку конфіденційних даних
Вихід на нові ринки	Етичні дилеми щодо використання персональних даних
Розвиток нових бізнес-моделей	Низький рівень цифрової культури

4. Виклики впровадження Big Data у менеджмент

• Якість даних: неповні, застарілі чи неконсистентні дані можуть спотворити аналітичні результати.

• Захист даних і конфіденційність: особливо актуально для персональних даних клієнтів.

• Недостатній рівень цифрової грамотності менеджерів: управлінський персонал часто не володіє базовими навичками роботи з даними.

• Організаційний опір змінам: запровадження нових технологій викликає супротив серед працівників.

Результати:

Big Data забезпечує доступ до великих масивів структурованої та неструктурованої інформації, що дозволяє значно підвищити точність та швидкість прийняття управлінських рішень.

Застосування Big Data у стратегічному менеджменті сприяє кращому прогнозуванню ринкових тенденцій і поведінки споживачів. У тактичному управлінні технології Big Data автоматизують процеси моніторингу, звітності та контролю.

Головними викликами є забезпечення якості даних, захист інформації, етичні питання використання персональних даних, а також недостатній рівень цифрової грамотності менеджерів.

Результати дослідження і їх обговорення

У ході дослідження було проаналізовано практики впровадження технологій Big Data у сучасному менеджменті, а також виявлено ключові напрями їх впливу на управлінські процеси. Результати засвідчили, що Big Data відіграє центральну роль у трансформації управлінських функцій — від стратегічного планування до оперативного контролю.

1. Підвищення якості управлінських рішень

Аналітика на основі великих даних забезпечує організаціям глибше розуміння ринкових процесів, поведінки клієнтів, динаміки витрат та ефективності внутрішніх процесів. Більшість проаналізованих кейсів свідчить, що впровадження Big Data дозволяє приймати не інтуїтивні, а обґрунтовані рішення на основі реальних показників. Зокрема, у сфері стратегічного менеджменту компанії використовують Big Data для оцінки конкурентного середовища, виявлення нових можливостей і формування більш точних прогнозів.

2. Трансформація управлінських підходів

Використання Big Data сприяє переходу до data-driven management — моделі управління, де ключові рішення ухвалюються на основі цифрових даних. Це змінює традиційну логіку управління, зменшуючи роль суб'єктивного фактору та посилюючи роль аналітики. Наприклад, у HR-менеджменті аналіз продуктивності, плинності кадрів та рівня залучення персоналу на базі даних дає змогу не лише виявляти проблеми, а й прогнозувати поведінкові тренди працівників.

3. Виявлення бар'єрів впровадження Big Data

Окремо було вивчено фактори, що ускладнюють або сповільнюють інтеграцію Big Data в управлінську діяльність. Серед головних проблем — висока вартість впровадження (особливо для малих і середніх підприємств), дефіцит компетентних кадрів, низький рівень цифрової культури та ризику, пов'язані із захистом персональних даних. Компанії часто стикаються з труднощами в налагодженні процесу якісного збору, зберігання та обробки даних, що впливає на достовірність аналітичних результатів.

4. SWOT-аналіз у практичному контексті

Проведений SWOT-аналіз дозволив систематизувати переваги, недоліки, можливості та загрози використання Big Data у менеджменті. Він виявив, що головною сильною стороною є висока точність та швидкість аналітики, а головними загрозами — технологічна залежність та ризики втрати конфіденційної інформації. З іншого боку, серед стратегічних можливостей — вихід на нові ринки, розробка інноваційних продуктів і створення нових бізнес-моделей, заснованих на даних.

5. Практичні приклади успішної інтеграції Big Data

Кейс-аналіз таких компаній, як Netflix, Amazon та Zara, показав, що ефективне використання великих даних дозволяє значно підвищити гнучкість, адаптивність і клієнтоорієнтованість бізнесу. Такі компанії не лише аналізують минулі дії споживачів, а й формують персоналізовані пропозиції в режимі реального часу, оптимізують логістику та забезпечують гнучке реагування на ринкові зміни.

6. Управлінські висновки

Big Data — це не просто інструмент, а нова логіка управління, що передбачає формування даних як активу. Ефективне впровадження Big Data вимагає комплексного підходу, який включає:

- розвиток цифрових компетенцій персоналу;
- забезпечення етичного використання даних;
- створення надійної IT-інфраструктури;
- впровадження гнучких моделей управління, орієнтованих на швидку адаптацію до змін.

Висновки

Big Data стає ключовим фактором конкурентоспроможності у сучасному менеджменті. Його ефективне використання можливе лише за умови цілісного підходу, який включає:

- розвиток цифрових компетенцій керівників та аналітиків;
- модернізацію IT-інфраструктури;
- впровадження культури прийняття рішень на основі даних;
- створення системи управління даними (Data Governance);
- дотримання норм інформаційної безпеки та етичних стандартів.

У перспективі Big Data повинна інтегруватися з іншими цифровими технологіями — зокрема, зі штучним інтелектом (AI), машинним навчанням (ML) та хмарними обчисленнями, формуючи єдину цифрову екосистему управління.

Список використаних джерел

1. Deloitte Insights. (2023). The State of AI and Big Data in Business: Global Survey Results. Deloitte Development LLC.
<https://www2.deloitte.com>
2. Gartner. (2022). Big Data Trends 2022: Innovation, Acceleration and Risk. Gartner Research.
<https://www.gartner.com>
3. OECD. (2022). Digital Economy Outlook 2022. OECD Publishing.
<https://www.oecd.org/digital>
4. World Economic Forum. (2023). Data-Driven Transformation in the Digital Economy. Geneva: WEF.
<https://www.weforum.org>

5. Іващенко, С. В. (2023). Застосування технологій Big Data в системі управління підприємствами. Економіка і держава, 3, 45–50.
6. Семенова, Л. М. (2022). Аналітика великих даних як основа сучасного менеджменту. Вісник економіки транспорту і промисловості, 78(4), 102–107.
7. Accenture. (2021). Big Data and Responsible Leadership: Managing Ethical Risk in AI.
<https://www.accenture.com>
8. PwC. (2021). Big Decisions with Big Data: Business Intelligence and Analytics.
<https://www.pwc.com>

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Антипенко Ірина

доктор наук з державного управління, професор
кафедра публічного управління та адміністрування

Пилипенко Артем

магістр з технічних наук

Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій
Україна

Повоєнний період завжди супроводжується серйозними економічними викликами, які вимагають від держави впровадження ефективних механізмів регулювання підприємницької діяльності для стимулювання відновлення економіки та забезпечення її стійкості. Державне регулювання в цей період повинно бути орієнтоване на відновлення підприємств, створення нових робочих місць, а також забезпечення належних умов для розвитку бізнесу в умовах обмежених ресурсів та складної економічної ситуації.

Після закінчення війни підприємці стикаються з низкою проблем, які ускладнюють ведення бізнесу. Одним із основних викликів є відновлення інфраструктури, що була зруйнована в результаті бойових дій, що передбачає відновлення логістичних ланцюгів, енергетичних мереж, комунікаційних систем, які є критично важливими для нормальної роботи підприємств. Підприємства також зазнають фінансових труднощів, пов'язаних із зниженням доступності кредитних ресурсів і високими ризиками, що можуть стримувати інвестиції в бізнес. До того ж, в умовах повоєнного відновлення зберігається висока невизначеність на ринку, що ускладнює прогнозування бізнес-стратегії та економічних результатів [1].

Держава в умовах повоєнного відновлення має ключову роль у створенні сприятливих умов для ведення бізнесу. Одним із перших кроків є стабілізація макроекономічної ситуації, що може враховувати контроль за інфляцією, підтримку національної валюти та забезпечення стабільності фінансової системи. Важливим аспектом є також створення антикризових програм підтримки підприємств, які постраждали від війни, що передбачає програми кредитування, субсидування процентних ставок, надання податкових пільг та знижок на оренду майна.

Важливим напрямком державного регулювання в повоєнний період є підтримка інноваційних технологій та цифровізації. Ці процеси можуть стати основою для прискореного відновлення економіки, адже підприємства, які інтегрують новітні технології в свою діяльність, стають більш ефективними і здатні швидше адаптуватися до змінюваних умов.

Малий та середній бізнес є основою економіки будь-якої держави, і особливо важливу роль він відіграє в умовах відновлення після війни. Держава повинна здійснювати підтримку малого і середнього підприємництва через зменшення адміністративних бар'єрів, спрощення процедур реєстрації бізнесу та надання доступу до фінансових ресурсів. За допомогою державних програм підтримки малий та середній бізнес може отримати кредити на пільгових умовах, гранти на інноваційні проекти та субсидії для створення нових робочих місць.

У перспективі розвиток механізмів державного регулювання підприємницької діяльності в повоєнний період має бути зосереджений на реформах, що підвищують конкурентоспроможність національної економіки, що передбачає запровадження сучасних інструментів антикризового регулювання, створення умов для залучення іноземних інвестицій, розвиток державно-приватного партнерства та підтримку інфраструктури для розвитку інноваційних стартапів. Зокрема, важливою є модернізація податкової системи для стимулювання бізнес-активності, а також підвищення рівня правової захищеності підприємців через реформу судової системи та покращення законодавчого забезпечення бізнесу [1].

Таким чином, державне регулювання підприємницької діяльності в умовах повоєнного відновлення має бути спрямоване на комплексну підтримку бізнесу через фінансову, податкову, правову та інституційну підтримку, що дозволить прискорити процес відновлення економіки, забезпечити стійкість підприємств та створити сприятливі умови для довгострокового розвитку бізнес-середовища в Україні.

Важливим аспектом є створення ефективних механізмів моніторингу та оцінки виконання державних програм підтримки підприємств. Для цього необхідно впровадити систему контролю за використанням державних коштів, наданих підприємцям у вигляді субсидій, грантів або пільгових кредитів. Така система допоможе уникнути нецільового використання ресурсів, а також забезпечить підзвітність державних органів перед бізнесом і громадянами. Крім

того, важливим є розвиток системи антикорупційних механізмів, щоб усунути будь-які ризики зловживань у процесі надання державної підтримки.

Іншою важливою складовою є підтримка підприємців через освітні ініціативи, що мають на меті підвищення їхніх компетенцій та готовності до змін у бізнес-середовищі. Створення програм підвищення кваліфікації для малих та середніх підприємців, а також їхніх працівників, дозволить адаптувати бізнеси до нових умов економіки, підвищити їхню ефективність та забезпечити конкурентоспроможність на внутрішньому та міжнародному ринках [2]. Особлива увага повинна приділятися освітнім програмам з інноваційних технологій, цифрових трансформацій та сталого розвитку бізнесу, які сприятимуть швидшому адаптуванню до сучасних вимог економіки.

Забезпечення ефективного правового середовища також є важливим завданням. Модернізація законодавства має включати запровадження інструментів для захисту прав власників бізнесу, інвесторів та споживачів, зокрема в галузі інтелектуальної власності, контрактного права та корпоративного управління. Однією з головних цілей є створення такого правового середовища, де підприємці зможуть ефективно захищати свої інтереси через суди та адміністративні органи, а також зменшити ризики, пов'язані з правовими спорами.

Створення стабільного інвестиційного клімату є ще одним важливим завданням державного регулювання. Повоєнний період є відмінною можливістю для активного залучення іноземних та внутрішніх інвестицій для відновлення зруйнованих галузей економіки, модернізації інфраструктури та впровадження новітніх технологій [3]. Для цього потрібно розробити спеціалізовані програми, що включають податкові пільги для інвесторів, спрощену реєстрацію та сприятливі умови для бізнесу, який здійснює капіталовкладення у відновлення післявоєнної економіки.

Зокрема, підтримка інфраструктурних проєктів та розвиток державного-приватного партнерства (ДПП) в критичних секторах, таких як енергетика, транспорт, комунікації, медицина, освіта, є необхідною умовою для сталого відновлення країни. Проєкти ДПП дозволяють залучити приватний капітал для реалізації масштабних інфраструктурних проєктів, що значно знижує навантаження на державний бюджет, при цьому забезпечує ефективне використання ресурсів.

Важливим аспектом є розвиток екологічно сталого бізнесу. В умовах відновлення після війни важливо, щоб підприємці активно інтегрували екологічні стандарти у свої бізнес-моделі. Підтримка «зелених» інвестицій та енергоефективних технологій, що дозволяють знижувати витрати на енергоресурси та водночас зменшувати вплив на навколишнє середовище, стане ще одним важливим напрямом регулювання державної політики. Створення сприятливих умов для екологічно чистих індустрій також може стати фактором,

що допоможе Україні інтегруватися в міжнародні екологічні ініціативи та здобути конкурентні переваги на світових ринках.

Усі ці заходи повинні сприяти формуванню стабільного, передбачуваного та сприятливого економічного середовища для підприємців. Лише через комплексний підхід до державного регулювання можна досягти економічної відбудови, ефективного відновлення підприємств і забезпечення їхнього довгострокового розвитку, що сприятиме стабільному економічному зростанню країни.

Список використаних джерел

1. Гордієнко В. П., Богдан Е. І. Механізм державного регулювання підприємницької діяльності у кризових умовах. Актуальні питання економічних наук. 2024. № 5. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14441856>.
2. Данилишин Б. Тенденції розвитку бізнесу в умовах війни: ситуація векономіці та фінансових ринках. LB.ua. URL: <http://surl.li/zhlsu>.
3. Дикань В., Фролова Н. Напрями та інструменти державної підтримки розвитку малого та середнього бізнесу в Україні у воєнний час. Економіка та суспільство. 2022. № 38. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-56>.

ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ КІБЕРБЕЗПЕКОЮ В ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Антипенко Ірина

доктор наук з державного управління, професор
кафедра публічного управління та адміністрування

Пархомчук Юлія

магістр з банківської справи

Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій
Україна

Проблема викликів та перспектив інституційних засад стратегічного управління економічною кібербезпекою в публічному секторі є надзвичайно актуальною в умовах постійного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, а також збільшення ризиків і загроз, пов'язаних із кібербезпекою в державному управлінні. Сучасний публічний сектор, зокрема в Україні, стикається з низкою проблем, які стосуються організації та ефективності інституційних механізмів управління економічною кібербезпекою.

Одним із основних викликів є неясність у розподілі функцій і повноважень між державними органами. У багатьох випадках не до кінця визначено, хто саме несе відповідальність за запобігання кіберзагрозам на різних рівнях державного управління. Різні відомства мають свої власні стратегії і підходи до кібербезпеки, але відсутність чіткої координації і взаємодії між ними значно ускладнює ефективне реагування на загрози, що, у свою чергу, спричиняє певну інституційну розпорошеність, де жоден орган не може безпосередньо впливати на ситуацію, що, в свою чергу, створює прогалини у стратегічному управлінні.

Інший серйозний виклик полягає у недостатній координації між державними та приватними організаціями в питаннях кібербезпеки. Державні органи, відповідальні за захист кіберінфраструктури, часто не мають достатньої взаємодії з приватним сектором, який володіє важливими технологічними ресурсами та розробками, що призводить до ситуацій, коли окремі галузі або організації не можуть забезпечити необхідний рівень захисту своїх цифрових активів через недостатній рівень інтеграції між державним і приватним секторами. Відсутність дієвої координації між державними та приватними інститутами стає перешкодою для успішного розв'язання проблем, пов'язаних з кіберзагрозами.

Крім того, серйозним інституційним бар'єром є недостатній рівень кваліфікації кадрів, які займаються управлінням економічною кібербезпекою в публічному секторі. Багато державних службовців не мають достатнього досвіду чи знань у сфері кібербезпеки, що ускладнює реалізацію ефективних стратегій.

Перспективи розвитку цієї сфери вимагають системного підходу до удосконалення інституційних механізмів управління економічною кібербезпекою [1, с. 136]. Перш за все, необхідно сприяти розвитку єдиної стратегії кібербезпеки, що передбачатиме чітке визначення функцій і ролей кожного органу влади в управлінні цією сферою. Зокрема, це включає в себе створення міжвідомчих комісій і робочих груп, які будуть відповідати за реалізацію державної політики кібербезпеки, забезпечуючи ефективну координацію дій між різними міністерствами та агентствами.

Другим важливим напрямом є покращення законодавчої бази. Зокрема, необхідно розробити нові нормативно-правові акти, які б регулювали питання кіберзахисту в економічному секторі, що дозволить узгодити правила та процедури, за якими буде здійснюватися стратегічне управління кібербезпекою в публічному секторі, а також встановити відповідальність за порушення норм у цій сфері.

Важливою перспективою є також підвищення кваліфікації кадрів у сфері кібербезпеки. Для цього слід створити національну систему навчання та підвищення кваліфікації для державних службовців, яка б охоплювала питання управління кіберризиками та впровадження передових технологій. Навчальні програми повинні бути спрямовані на підготовку фахівців, здатних ефективно реагувати на кіберзагрози, розробляти стратегії захисту та аналізувати економічні ризики, пов'язані з кіберінцидентами.

Таким чином, інституційні аспекти стратегічного управління економічною кібербезпекою в публічному секторі потребують комплексного підходу, що включає удосконалення організаційної структури, покращення міжвідомчої координації, розробку відповідної законодавчої бази та підвищення кваліфікації кадрів, що дозволить створити ефективну систему кіберзахисту, здатну забезпечити стійкість державних інституцій до сучасних кіберзагроз та сприяти економічному розвитку країни в умовах цифровізації.

Для досягнення цих цілей, також необхідно звернути увагу на інституційні бар'єри, які пов'язані з недостатнім фінансуванням і відсутністю достатніх ресурсів для реалізації стратегій кібербезпеки. Витрати на кіберзахист часто не розглядаються як пріоритет у бюджетах державних установ, що обмежує можливості для впровадження новітніх технологій і розвитку інфраструктури кібербезпеки. Важливо, щоб на рівні уряду було створено механізм фінансування, який дозволить забезпечити сталий розвиток цієї сфери, зокрема в умовах постійних змін у кіберзагрозах.

Одним з важливих аспектів є розвиток та впровадження нових технологій [1, с. 151]. Оскільки кіберзагрози швидко еволюціонують, важливо не лише мати у своєму арсеналі сучасні інструменти захисту, але й активно впроваджувати новітні технології, такі як штучний інтелект, блокчейн, а також розвивати інфраструктуру для їх ефективного використання в державному секторі, що дозволить своєчасно виявляти потенційні загрози, автоматизувати процеси реагування на кіберінциденти та забезпечити високий рівень стійкості публічних інституцій до кіберзагроз.

Управлінський підхід також потребує акценту на підвищену прозорість та відкритість в діяльності органів, відповідальних за кібербезпеку. Створення системи моніторингу і оцінки ефективності програм та політик у сфері кібербезпеки дозволить не тільки виявляти слабкі місця, а й забезпечити зворотний зв'язок від усіх учасників процесу для постійного удосконалення практик управління. Водночас забезпечення прозорості в управлінні допоможе підвищити довіру до державних органів, що є ключовим для ефективної реалізації стратегії кібербезпеки.

З іншого боку, необхідно приділити увагу межах та можливостям співпраці з міжнародними партнерами. У багатьох країнах інновації та залучення інвестицій допомогли укріпити економічну безпеку держави [2, с. 104]. У світі постійно змінюється ландшафт кібербезпеки, а загрози часто носять глобальний характер. Це означає, що Україні слід зміцнювати співпрацю з міжнародними організаціями, такими як ЄС, НАТО, а також з іншими країнами, що мають успішний досвід у цій сфері. Спільна розробка стандартів, координація дій та обмін досвідом сприятимуть підвищенню рівня кіберзахисту на всіх рівнях управління.

Крім того, освітні програми повинні бути інтегровані з науковими дослідженнями в галузі кібербезпеки, щоб молоді фахівці могли отримувати актуальні знання і навички для вирішення сучасних проблем кіберзахисту.

Підготовка нових кадрів повинна орієнтуватися не лише на теоретичні основи, але й на практичні аспекти управління кіберризиками в умовах реального часу.

Забезпечення стратегічного управління економічною кібербезпекою в публічному секторі вимагає гнучкості та адаптивності в умовах швидких змін у технологічному середовищі та національних пріоритетах. Ключовим є поєднання організаційної структури, законодавчої підтримки, технологічного розвитку та кваліфікації кадрів. Тільки в комплексі ці елементи можуть створити надійну систему, яка буде здатна забезпечити стійкість державних інституцій до кіберзагроз, зберігаючи національну безпеку та сприяючи економічному зростанню країни. Врахування міжнародних практик, постійне вдосконалення механізмів та ефективне використання наявних ресурсів створить передумови для успішного впровадження стратегії економічної кібербезпеки на всіх рівнях публічного управління.

Список використаних джерел

1. Климчук О.В. Цифрова трансформація в системі управління економічною безпекою держави. Digitalization as a factor of economic transformation and socio-economic security of Ukraine: theory, practice and prospects : collective monograph / edited by A. V. Cherep, I. M. Dashko, Yu. O. Ohrenych, O. H. Cherep. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2025. 128–178 p.
2. Неустроєв Ю. Г. Роль інновацій у забезпеченні економічної безпеки. Агросвіт. 2021. № 7–8. С. 103–108. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.7-8.103.

THE MAIN LEVELS OF IMPLEMENTATION OF THE BUSINESS DEVELOPMENT SCENARIO: SIMULATION OF COMPLEX OPERATOR BEHAVIOR USING A NEURAL NETWORK

Shevchuk Andriy

PhD in Economics, doktorant

Department of Management and Marketing

Private Higher Educational Institution "European University", Ukraine

In the context of the development of intelligent technologies using artificial intelligence (AI), it is important to note the promotion of the efficiency of business process optimization, which requires information protection and solving problems related to its security. In the modern digital era, the use of AI not only simplifies obtaining information - it is the basis for analyzing and making business management decisions based on the results obtained. After all, information leakage can lead to violations that can cause serious problems, including fines from regulatory authorities,

loss of customers and a decrease in the market value of the business. Particular attention was paid to the use of AI tools to protect information, which has become a valuable digital asset, as noted by A.A. Shevchuk [1]. The researcher identified the vectors through which AI technologies affect the optimization of business processes in security services, and emphasized that the key modern challenge is to resolve ethical issues related to confidentiality and protection of customers' personal data in the process of implementing AI in business process management [2].

To improve business management processes, management needs to develop a development strategy based on modeling various scenarios for the implementation of artificial intelligence tools. An important stage for optimizing business processes will be the successful implementation of AI technology, which will allow assessing the benefits and identifying possible ways to minimize risks.

Let's consider the stages of modeling the implementation of scenarios for the implementation of artificial intelligence tools to develop an effective development strategy for optimizing business processes, which will positively affect business performance, which are shown in Figure 1.

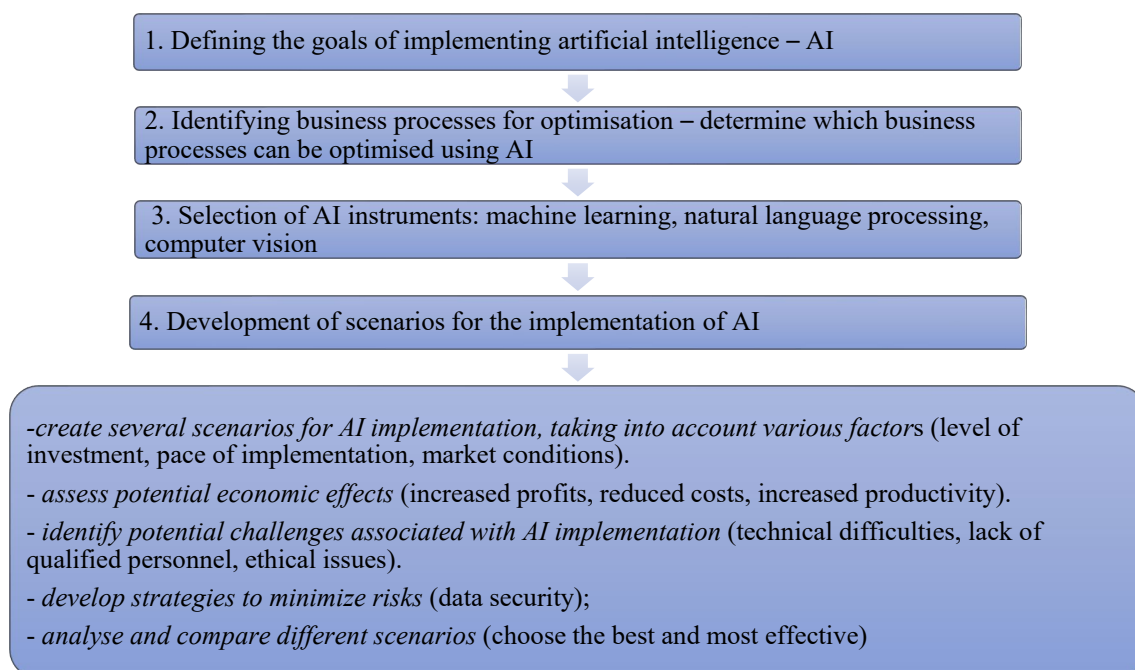

Figure 1. Stages of modeling business development scenarios with the implementation of artificial intelligence tools

Source: suggested by the author

The proposed stages of modeling business development scenarios with the implementation of AI tools for optimizing business processes require the determination of indicators that show the economic effect [3]. Having considered several business development scenarios with the practical implementation of AI in business process management for the security sector, taking into account the influencing factors, in particular the level of investment, the pace of implementation, and market conditions,

we will single out one of them [3]. In particular, the scenario - Automatic response algorithms using artificial intelligence, is related to one of the main mass services provided by security companies in Ukraine - remote security. This type of service operates by installing various sensors on the protected object: motion, glass breakage, door and window opening, which are connected to a special device that centrally transmits signals via the Internet network to the centralized surveillance console.

It has been established that the operator in his work is guided not only by individual signals, but also by the sequence and context of their appearance, however, there are mass scenarios when: it is necessary not to simply analyze a separate signal, but to interpret the situation as a whole, which requires experience and high concentration of attention from the operator. In this case, there is a need to use a modern artificial intelligence tool in the processes of processing alarm signals and making decisions by the operator.

Let us consider the levels of implementation of the business development scenario - Automatic response algorithms using a neural network, which are displayed as shown in Figure 2.

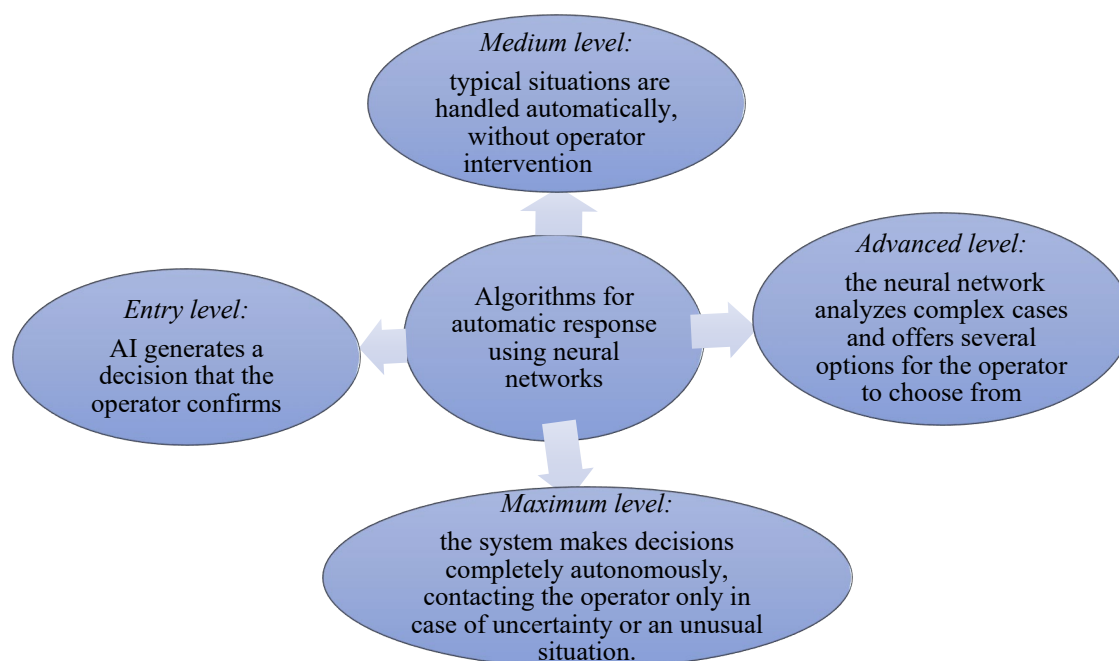

Figure 2. The main levels of scenario implementation – simulation of complex operator behavior using a neural network

Source: proposed by the author based on practical experience

It was established that the implementation of the development scenario - Automatic response algorithms using a neural network, which can be called the imitation of the complex behavior of a security operator in non-standard situations, will give an economic effect from the implementation of AI. The levels of implementation of this development scenario are summarized and the possibilities of using AI as an innovative tool of modernity that optimizes business processes are determined. It was found that the main problems of implementing the specified business development

scenario, which can be called the imitation of the complex behavior of a security operator, are expensive financing and the need to strengthen the protection of personal data of customers in accordance with international requirements.

References

1. Shevchuk, A.A. (2024). Innovative digital asset – The basis of business process management in the context of digital transformation of the economy. Materials of the 45th International Scientific and Practical Conference “Modern Aspects of Modernization of Science: Status, Problems, Development Trends” (pp. 476-479). Alexandroupolis: Publishing Group “Scientific Perspectives”. <https://doi.org/10.52058/45>
2. Shevchuk, A.A. (2025). Modern management approaches using AI technology: Optimization of business processes in security business. Scientific Innovations and Advanced Technologies, 42(2), 1066-1074. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-2\(42\)-1066-1074](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-2(42)-1066-1074)
3. Shevchuk, A.A. (2025). Options for integration of AI technology into business process management in the security sphere: challenges and efficiency. Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference «New Horizons in Scientific Research: Challenges and Solutions» (pp. 97-99). (June 30 – July 2, 2025. Marseille, France). European Open Science Space, 2025. 146 p. ISBN 979-8-89704-962-2 (series). <https://doi.org/10.70286/EOSS-30.06.2025>. Marseille_France_30.06.2025 .pdf

Section: Marketing and Advertising

MICROSOFT ТА XBOX: ЛІДЕРСТВО НА ГЛОБАЛЬНОМУ РИНКУ ІГРОВОЇ ІНДУСТРІЇ

Щербаков Андрій Олегович

аспірант кафедри маркетингу
Приватний вищий навчальний заклад
«Європейський університет»

За останні десятки років ігрова індустрія зазнала значних змін, зайнявши місце однієї з найприбутковіших галузей у світі. Компанія Microsoft зробила великий внесок у розвиток ігрової індустрії, створюючи інноваційні продукти та формуючи ефективні маркетингові стратегії, що змінили сприйняття відеоігор як основного елементу розваг та глобальної культури. Свого часу з моменту виходу на ринок у 2001 році Xbox пройшов перевірку часом і довів своє лідерство серед консолей нового покоління, встановивши інноваційний прорив і нові стандарти в ігровій індустрії [1].

Microsoft не тільки представила на ринок одну з найпопулярніших ігрових платформ, а й впроваджувала новітні технології та маркетингові підходи, що дозволило їй зайняти провідні позиції в індустрії. Використовуючи потужну екосистему, власне програмне забезпечення, різноманітні хмарні сервіси, ексклюзивний контент та ідеї, Microsoft виходить на новий рівень залучення та утримання клієнтів. Інтеграція Xbox з іншими продуктами компанії, такими як Windows та Azure, створює унікальність продукту, надаючи більше можливостей для залучення більшої кількості геймерів, таким чином розширюючи межі традиційного геймінгу.

Маркетингова стратегія Microsoft у сфері ігрової індустрії має кілька ключових переваг, які дозволяють компанії виділятися на тлі конкурентів. Створення інтегрованої екосистеми, де Xbox, Windows, Azure та інші продукти компанії тісно пов'язані між собою, дозволяє користувачам безшовно перемикатися між різними платформами та пристроями, зберігаючи прогрес у іграх та користуючись єдиним акаунтом [2]. Такий підхід не тільки підвищує зручність для геймерів, але й стимулює їх до використання інших продуктів Microsoft, що збільшує прибутковість компанії та покращує користувацький досвід.

Запуск сервісу Xbox Game Pass став справжньою революцією в галузі, дозволяючи користувачам отримувати доступ до великої бібліотеки ігор за підпискою. Це робить його привабливим для користувачів, які хочуть мати широкий вибір ігор без необхідності купувати їх окремо. Модель підписки дозволяє залучати та утримувати клієнтів завдяки постійному оновленню

контенту та ексклюзивним релізам, що робить сервіс довгостроковою інвестицією у розвиток геймінгової платформи Microsoft. Постійне розширення бібліотеки, додавання нових AAA-проектів та ексклюзивних ігор від власних студій компанії підвищує конкурентоспроможність сервісу.

Хмарний геймінг є ще одним стратегічним напрямом, у який Microsoft активно інвестує. Використання хмарних технологій дозволяє грати в ігри на будь-якому пристрої з доступом до інтернету, що відкриває нові можливості для геймерів, зокрема для тих, хто не має потужних ігрових консолей чи комп'ютерів. Сервіс Xbox Cloud Gaming (раніше відомий як Project xCloud) дозволяє користувачам грати в сучасні проекти без потреби в дорогому обладнанні, що робить ігри доступнішими для ширшої аудиторії. Інвестиції у хмарні технології та розвиток серверних потужностей дозволяють Microsoft залишатися лідером у цьому сегменті, розширюючи можливості геймінгу та роблячи його більш зручним [3].

Стратегічна політика компанії щодо ексклюзивного контенту також відіграє значну роль у її успіху. Придбання відомих ігрових студій та укладання вигідних угод дозволяє створювати унікальні ігрові проекти, які стають привабливими для споживачів. Таким чином, дані угоди створюють додаткову цінність для користувачів Xbox, підсилюючи лояльність бренду та стимулюючи перехід нових гравців у систему Microsoft. Компанія інвестує значні ресурси у придбання провідних розробників, таких як Bethesda та Activision Blizzard, що дозволяє їй зміцнити свої позиції у сфері ексклюзивного контенту та розширити власний портфель ігор.

Глобальна присутність та адаптація до локальних ринків є ще одним фактором, що сприяє успіху Microsoft. Компанія реалізує свою стратегію на міжнародному рівні, враховуючи культурні та економічні особливості різних регіонів. Адаптація продуктів і маркетингових кампаній під місцеві потреби дозволяє ефективно конкурувати на різних ринках, що розширює охоплення аудиторії. Гнучкість у підходах та швидка реакція на зміни у світовій економіці дозволяють Microsoft зміцнювати свої позиції навіть у кризові періоди.

Активна взаємодія з геймерською спільнотою також є ключовим елементом маркетингової стратегії компанії. Microsoft розвиває соціальні аспекти геймінгу через Xbox Live, надаючи користувачам можливість спілкуватися, обмінюватися контентом та змагатися один з одним. Це створює сильну спільноту, що стимулює користувачів залишатися в екосистемі Microsoft. Соціальні функції, інтеграція з Twitch і YouTube, організація кіберспортивних турнірів та підтримка стрімерів підсилюють залученість геймерів та формують лояльність до бренду.

Маркетингова комунікація та брендова стратегія також є важливими складовими успіху Microsoft у геймінговій індустрії. Компанія інвестує значні ресурси у створення сильного бренду та ефективні маркетингові кампанії, що сприяють підвищенню впізнаваності продуктів і формуванню позитивного іміджу серед геймерів. Розробка та впровадження інноваційних рекламних

кампаній дозволяють Microsoft залишатися в центрі уваги, підтримувати інтерес до своїх продуктів та залучати нових користувачів.

Аналіз показує, що Microsoft вміло адаптує свої маркетингові стратегії до змінних умов ринку, враховуючи потреби глобальної аудиторії та пропонуючи продукти й сервіси, які перевищують очікування геймерів, що дозволяє компанії не лише утримати свої позиції, але й стати рушійною силою інновацій у галузі. Стратегічний підхід Microsoft, орієнтований на розвиток комплексної ігрової платформи та підтримку геймерської спільноти, забезпечив компанії конкурентну перевагу, яка сприятиме її подальшому успіху на глобальному рівні.

Список використаних джерел

1. Дорошенко Є. М. Дослідження ринку сучасної ігрової індустрії. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Випуск 15. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. С.40-47.
2. Гречко А. В., Захаров Н. В., Фалько М. О. Аналіз динаміки розвитку ринку відеоігор, джерел його фінансування та особливостей монетизації продукції в даній сфері. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка», 2021. № 5. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2021/4.pdf
3. Трач Ю. В. Комп'ютерні ігри як складова культури та предмет культурологічного дослідження. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2021. № 2. С. 61–64.

Section: Mechanics and Electrical Engineering

CREATION OF ALGORITHM FOR CALCULATION OF DYNAMIC LOADS OF TOWER CRANES

Gorbatyuk Ievgenii

PhD, Associate Professor

Associate Professor of Department of Construction Machinery
Kyiv National University of Construction and Architecture, Ukraine

Loading and unloading are important parts of construction work. To do these tasks, cranes of different types are commonly used. Cranes are widely used in construction to move materials and set up structures.

As science and technology advance, there is a need to improve the productivity, lifting capacity, and speed of lifting machines [1, 2].

This leads to shorter times for acceleration and stopping, which are called transients.

This improvement increases the workload on lifting machines, causing extra stress on all their parts. These extra stresses are called external dynamic loads in engineering terms. To operate cranes safely, it's important to consider all types of dynamic loads when designing the structure and selecting parts.

So, the main challenge is to develop a method for calculating dynamic loads in the lifting mechanism of cranes when there is no movement. This helps simplify complicated calculations. To make cranes work smoothly and reliably, it's necessary to consider dynamic loads, which are much higher than static loads.

The elements that cause dynamic loads in the lifting mechanism are the elastic parts like ropes and shafts. These parts change shape under load. The amount of change is measured using elastic coefficients or their opposite values, called stiffness coefficients. These coefficients depend on how much the parts stretch or twist [3-5].

Because there are many elastic parts in the lifting system, it's hard to write and solve equations to find the right coefficients. To make the equations and calculations easier, it's best to use a way of calculation that brings all the parts of the system together at the engine. This makes the equation much simpler and helps you find the values of the elastic coefficients or stiffness of the parts that create the dynamic loads in the lifting mechanism of the crane.

So, it's important to create a method for finding the dynamic loads in the crane lifting system when it moves continuously, using certain design plans to make complicated calculations simpler.

Every machine or mechanism has parts or groups that are heavy or hard, which move when the machine is working. These parts can be treated as completely rigid

bodies, and their weight can be thought of as being at a single point that matches the center of gravity of that part or node.

This means the machine or mechanism is made up of "point masses," which include things like the weight being lifted, the moving parts of the engine, the brake pulley, the drum, gears, and more.

The elastic parts of the machine change shape when forces are applied. The amount of this change is shown by the elasticity or compliance coefficient.

The elasticity or compliance coefficient is the ratio of the amount of linear change or angle of twist of the part to the force or torque that causes it.

In practice, the inverse of the elasticity coefficient, which is called the stiffness coefficient, is more commonly used.

So, the design plan can be shown as a series of "point masses" that are connected by weightless, perfectly elastic links.

To show how each mass affects the system, depending on the problem, they can be connected to a special elastic chain on one elastic part. Since every mechanism has parts that move both by rotating and moving, there are two types of design plans that can be used.

If the drive is carried out to a certain shaft of the mechanism, then the specified rotation scheme is applied.

For such a scheme, external loads (torques), inertial forces (moments of inertia or flywheels), elasticity of kinematic elements (torsional stiffness coefficients) and gaps are determined.

If there is a translational moving elastic element - a rope, a chain, a rod, then a translational movement scheme is used.

From the analysis of these calculation schemes it follows that the inclusion of all elements of the machine in the design scheme complicates it, and the determination of dynamic loads becomes an extremely difficult task. Therefore, for the study of dynamic processes in a mechanism or machine, it is advisable to use so-called predetermined calculation schemes that reflect the real operation of the mechanism or machine and allow you to get simpler solutions and analyze dynamic loads.

References

1. Volianiuk V.O., Gorbatyuk Ie.V., Terentyev A.A., Bulavka O.O. (2022). Determination of dynamic loads in the crane lifting mechanism. Modern engineering and innovative technologies. Issue Nr. 22. Part 1, 3-14. <https://doi.org/10.30890/2567-5273.2022-22-01-006>.
2. Volyanyuk V.O., Gorbatyuk Ie.V. (2021). Rozrahunok mehanizmiv vantazhopidijmal'nyh mashyn [Calculation of mechanisms of lifting machines]. Kyiv: KNUCA (in Ukrainian).
3. Volianiuk V., Michuk D., Gorbatiyk E. (2020). Determination of inertial loads of the rotary boom of a self-propelled crane. Girnichi, budivelni, dorozhni ta meliorativni

mashini [Mining, construction, road and reclamation machines]. Nr. 96, 13-21. (in Ukrainian). <https://doi.org/10.32347/gbdmm2020.96.0201>.

4. B. Jerman, P. Podržaj, J. Kramar. (2004). An investigation of slewing-crane dynamics during slewing motion-development and verification of a mathematical model. International Journal of Mechanical Sciences. 46 (5), 729-750. <https://doi.org/10.1016/j.ijmecsci.2004.05.006>.

5. Volianiuk V., Michuk D., Gorbatyuk E. (2021). The inertial loads of a telescopic boom of a truck crane. Avtomobilnyj transport [Automobile transport]. Nr. 49, 54-62. (in Ukrainian). <https://doi.org/10.30977/AT.2019-8342.2021.0.49.01>.

Section: Medicine

ГУМОРАЛЬНИЙ ІМУНІТЕТ У СПОРТСМЕНІВ ПІСЛЯ ВЖИВАННЯ «АФЛУБІНУ»

Манжай Юля Анатоліївна

аспірант

ORCID: 0000-0002-7688-5226

Шейко Віталій Ілліч

д.б.н., професор

ORCID: 0000-0001-7932-4478

Кафедра біології

Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Інтенсивні заняття спортом та тренувальний процес, супроводжуються значними навантаженнями на організм людини, який викликає відчуття постійної втоми та перевантаження опорно-рухового апарату, що викликає патофізіологічні процеси які переростають у різноманітні захворювання. Для спортсменів різної кваліфікації та різних видів спорту притаманні захворювання респіраторної системи [5; 6].

Всі патофізіологічні процеси, які присутні в організмі спортсменів супроводжуються різноманітними імунологічними реакціями, які характеризуються функціональними та фізіологічними перебудовами в неспецифічній, клітинній та гуморальній ланці системного імунітету [11; 12].

Одним із факторів, що впливає на стан системного імунітету у спортсменів, є їх рівень спортивної класифікації та майстерності[1; 2; 11].

Дослідження стану імунного статусу у юних спортсменів ігрових видів спорту не створюють цілісної картини про функціонально-фізіологічні зміни та перебудови в системному імунітеті та його ланках, що і дало підставу для нашого дослідження.

Метою нашого дослідження було з'ясувати вплив адаптогенного препарату «Афлубін» на показники гуморальної ланки системного імунітету у спортсменів ігрових видів спорту.

У дослідженні брали участь волонтери загальною кількістю 75 осіб (всі волонтери чоловічої статі у віці 16 – 19 років), які були розподілені на дві групи. Першу групу (контрольну) склали практично здорові нетреновані особи (25 осіб), другу – склали 25 практично здорових осіб, які утворили групу плацебо, третю – склали 25 спортсменів різного рівня підготовки ігрових видів спорту, спортивний клуб «Вкра Помехувек» (республіка Польща) (футбол, гандбол, волейбол, баскетбол), які отримували гомеопатичний препарат «Афлубін». Препарат “Афлубін” профілактично приймали згідно інструкції, кожен мав

власний флакон, але приймали під наглядом парамедиків 10 крапель, 2 рази на день, щодня в їх присутності [7].

Досліджувалися наступні показники: кількість лейкоцитів у периферійній крові, лейкоцитарна формула, відносна та абсолютна кількості нейтрофілів, моноцитів, лімфоцитів, Т-лімфоцитів всіх популяцій і В-лімфоцитів за методикою моноклональних антитіл до специфічних рецепторів CD3+, CD22+, концентрацію Ig A, M, G та ЦІК (циркулюючі імунні комплекси) [8; 15]. Клінічний аналіз крові проводився за допомогою автоматичного гематологічного аналізатора ABX-Micros 60 [14].

Координатором дослідження була кафедра біології Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Статистичну обробку матеріалу здійснювали з допомогою методів параметричної і непараметричної статистики.

Робота проводилася відповідно до нормативних вимог з біоетики, які діють в Україні та Польщі, і норм, які застосовуються в міжнародній практиці, – правил ICH GCP, Гельсінської декларації (2000) [3; 4; 9; 10; 13].

В групі плацебо змін в досліджуваних показниках не було виявлено, що вказує на відсутність ефекту навіювання та самонавіювання.

Вживання «Афлубіну» спортсменами викликало зменшення загальної кількості лейкоцитів, але при цьому відбувалось збільшення загальної кількості лімфоцитів, за рахунок Т-лімфоцитів (CD3+), кількість В-лімфоцитів не змінювалась. Концентрація Ig всіх класів була достовірно більшою, за рахунок збільшення концентрації Ig G, в порівнянні з вихідними значеннями, але не досягала величин контрольної групи. Концентрація Ig A та Ig M після вживання «Афлубіну» мали достовірне зменшення в порівнянні з вихідними значеннями.

Загальна концентрація ЦІК після прийому «Афлубіну» була достовірно меншою в порівнянні з вихідними значеннями. Максимальні зміни в показниках ЦІК були характерні для дрібно-молекулярних, які зменшилися в порівнянні з вихідними значеннями на 13 %. Слід відзначити, що концентрація середньо молекулярних ЦІК у спортсменів після «Афлубіну» не зазнала змін.

Таким чином вживання «Афлубіну» спортсменами ігрових видів спорту викликало зменшення концентрації Ig M та дрібно-молекулярних ЦІК, що може вказувати на зменшення проявів патофізіологічних процесів, а саме процесів запалення.

Профілактичне вживання «Афлубіну» юнаками-спортсменами різного рівня підготовки ігрових видів спорту мали позитивний вплив на показники гуморальної ланки системного імунітету, а саме зменшення концентрації Ig M та дрібно-молекулярних ЦІК, які є показниками запальних та патологічних процесів.

Список використаних джерел

1. Безугла В. В., Гуніна Л. М., Віннічук Ю. Д., Клапчук В. В. Вплив препарату кардонат на показники біохімічного та гормонального гомеостазу спортсменів з

кардіоміопатією хронічного фізичного перенапруження. Східноукраїнський медичний журнал. 2019. Т. 7, № 2. С. 145–148.

2. Вплив «Назоферону» на системний імунітет спортсменів / В. І. Шейко, Т. І. Згоба // зб. тез XIX Всеукраїнської наукової конференції «Актуальні питання біології та медицини» (Лубни, 02 черв. 2023) / уклад. О.О. Виноградов, О. Д. Боярчук - Лубни, 2023. - С. 51-53.

3. Гельсінська декларація Всесвітньої медичної асоціації «Етичні принципи медичних досліджень за участю людини у якості об'єкта дослідження». Документ 990_005, редакція від 01.10.2008. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990_005. (дата звернення 20.09.2023).;

4. Загальна декларація про біоетику та права людини. Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури: відділ етики науки і технології: сектор соціальних і гуманітарних наук. 2005 жов 19; 12 с. URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001461/146180r.pdf>. (дата звернення 20.09.2023).;

5. Головащенко Р. В., Кузьменко М. В., Гуніна Л. М., Носач О. В. Корекція параметрів гематологічного гомеостазу при фізичних навантаженнях за допомогою фармакологічних засобів з енергетичною спрямованістю дії. Український журнал медицини, біології і спорту. 2019. Т. 4. Вип. 6 (22). С. 377–384.

6. Гуніна Л. М. Бронхіальна астма фізичного напруження: проблема профілактики та вимоги WADA. Наука в олімпійському спорті. 2016. № 2. С. 51–56.

7. Інструкція для медичного застосування препарату «Афлубін» <https://mozdocs.kiev.ua/likiview.php?id=6584>.

8. Клінічна лабораторна діагностика. Лаповець Л. Є., Лебедь Г. Б., Ястремська О. О. та ін.; за ред. Лаповець Л. Є. 2-е вид. стер. «Медицина», 2021. 472с.;

9. Наказ МОЗ Польщі від 30 березня 2023 р. що регламентує клінічні дослідження г. <https://pacjentwbadaniach.abm.gov.pl/pwb/regulacje-prawne-ietyczne/aktualne-akty-prawne/ustawa-o-badaniach-klinicznych/2040,Ustawa-obadaniachklinicznych.html#:~:text=,prowadzony%20przez%20Rzecznika%20Praw%20Pacjent%20C3%B3w> (дата звернення 20.09.2023).

10. Наказ МФ Польщі від 23 грудня 2020 р. від 09.03.2023 р. про обов'язкове страхування цивільної відповідальності дослідника і спонсора URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20230000605> (дата звернення 20.09.2023).

11. Стан імунологічних та біохімічних показників крові на тлі фізичних навантажень / В. І. Шейко, Д. І. Анісов // «Природничі науки: проекти, дослідження, перспективи : зб. тез Міжнар. наук.-практ. інтернет конф. (Миргород 20 жов. 2022 р.,) / укл. Мацай Н. Ю. – Миргород, 2022 - С. 26.

12. Шейко В. І., Кучменко О. Б., Гавій В. М. Стан імунологічних показників на тлі регулярних занять спортом. Наукові записки. Біологічні науки (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) № 1, 2023., С. 87- 93.

13. Устава Сейму від 10.05.2018 р. про охорону персональних даних. URL:<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180001000/T/D20181000L.pdf> (дата звернення 20.09.2023)
14. AQUIOS Tetra Software System Guide. PN B26364AB. Beckman Coulter Ireland Inc [Internet]. 2015 Apr. Available from: <https://www.beckmancoulter.com/wsrportal/techdocs?docname=B26364AB.pdf>.
15. Sokolenko V. L., Sokolenko S. V., Sheiko V. I., Kovalenko O. V. Interconnection of the immune system and the intensity of the oxidative processes under conditions of prolonged exposure to small doses of radiation. Regulatory Mechanisms in Biosystems, 2018 T. 9 вип. 2., С. 167-176.

ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ У ЛІТНЬОМУ ВІЦІ: ПРОБЛЕМИ І БАР'ЄРИ

Шевченко Олександр Миколайович

д.мед.н., професор
Харківський національний медичний університет, Україна

Мякина Олександр Володимирович

к.мед.н., доцент
Харківський національний медичний університет, Україна

Шевченко Олена Олександрівна

к.мед.н., доцент
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна

Нещенко Ольга Олександрівна

здобувач вищої освіти, магістр
Харківський національний медичний університет, Україна

Введення. Термін «промоція здоров'я» для Всесвітньої організації охорони здоров'я став одним із ключових як процес просування, заохочення та сприяння практикам покращення фізичного стану громадян, особливо людей похилого віку. Під час воєнних дій в Україні, здоровий спосіб життя літньої людини формується, як свідоме відповідальне ставлення особи до власного здоров'я, щоб не допустити його погіршення або руйнування, бо стратегічний підхід до активної діяльності цієї групи населення, яка переживає війну – знаходиться під впливом гострого чи пролонгованого стресу, травми, криз і знижують якість їх життя.

Старіння населення, недостатня соціальна підтримка літньої людини, обмежені можливості для активного та якісного життя роблять питання покращення їх умов особливо актуальними.

Результати і їх обговорення. Основним шляхом до здоров'я є спосіб життя – активна діяльність, спрямована на запобігання захворювань, збереження

функціональних можливостей органів та систем організму, покращення загального самопочуття. Здоровий спосіб життя (ЗСЖ) є необхідністю у літньому віці. За умови його дотримання можна уникнути багатьох причин погіршення фізичного стану у старості та забезпечити активне довголіття.

Бар'єрами (перешкодами) та загальними проблемами на шляху до ЗСЖ для літнього чоловіка є фізичні зміни, хронічні захворювання, соціальна ізоляція, обмежений доступ до медичних послуг, низький рівень життя, труднощі з адаптацією до нових технологій та психологічні перепони. Усе це призводить до зuboжіння життя людини зрілого віку, втрати позитивних емоцій, усвідомлення самотності й непотрібності.

Надамо характеристику та проаналізуємо детальніше перетини і їх важливість у житті пристарілої людини. По-перше, серед фізичних бар'єрів можна назвати вікові зміни (природні процеси старіння) – зменшення м'язової маси, щільності кісток, гнучкості та сили впливають на рухливість та здатність до фізичної активності; хронічні захворювання – серцево-судинні захворювання, артрит, діабет та інші хвороби можуть сповільнювати фізичну активність та вимагати постійного обмеженого доступу до лікування, якісної медичної допомоги, що погіршують загальний стан здоров'я; проблеми з зором та слухом – їх погіршення ускладнюють соціальну взаємодію та пересування, що може призвести до ізоляції. Імунна система стає менш ефективною з віком, що робить літніх людей більш вразливими до інфекцій. Недоступність інфраструктури для занять фізичними вправами, відсутність безпечних місць для прогулянок, а також труднощі з пересуванням можуть гальмувати можливості для активного способу життя.

По-друге – це соціальні та економічні бар'єри, які для людей похилого віку займають важливе місце в суспільному дискурсі України. Такі фактори, як недостатня пенсія, відсутність доступного медичного обслуговування, обмежені можливості для соціальної взаємодії та дозвілля і самореалізації, а також недостатня підтримка з боку сім'ї та суспільства, можуть ускладнювати підтримку здорового укладу. Нестача соціальних програм та заходів для похилої особи знижує їх можливості для активного та змістовного проведення часу.

Щодо соціальної ізоляції та самотності. Багато осіб поважного віку відчують себе самотніми та відірваними від суспільства, що негативно впливає на їхнє емоційне здоров'я. Відсутність соціальних контактів та підтримки може викликати відчуття відчуження. Так соціальна відчуженість під час карантинних заходів і воєнних дій призвела до того, що 78 % літніх осіб відчували постійний стрес і тривогу, а понад 60 % не мали достатньої підтримки в критичні для них моменти.

Стимувані труднощі до доступних та якісних медичних, соціальних та психологічних послуг обмежує можливості людей старшого віку у підтримці самопочуття та соціальної активності. Так, через обмежений доступ до медичних послуг і високу вартість ліків близько 90 % літніх українців не можуть регулярно

отримувати необхідні медичні препарати, що посилює ускладнення хронічних захворювань і психологічний стрес.

Бар'єрами являються і нерозуміння та труднощі у спілкуванні з молодшим поколінням, що можуть призводити до відчуження та відчуття непотрібності. Матеріальні труднощі: звужені фінансові ресурси і низький рівень пенсій можуть ускладнювати доступ до якісної їжі, ліків та інших необхідних для життя речей і часто не дозволяють забезпечити гідний рівень життя. Вихід на пенсію посилює самотність, викликаючи почуття ізоляції та відчуження.

Проблемою служить і нестача можливостей для дозвілля та самореалізації: Обмежені спроможності для участі у соціальних заходах, клубах та гуртках можуть призводити до нудьги та депресії.

По-третє – це психологічні перешкоди. Такі психологічні труднощі як самотність, депресія, тривожність, зниження когнітивних функцій (пам'ять, увага), а також страх перед смертю та втратою близьких можуть негативно впливати на психологічний стан літніх осіб. Люди третього віку схильні до депресії та тривожних розладів, які можуть ускладнювати їхнє життя та негативно впливати на здоров'я. Знижуються і когнітивні функції: проблеми з пам'яттю та увагою можуть ускладнювати виконання повсякденних завдань, призводити до розгубленості та відчуття безпорадності. Ці фактори можуть спричиняти погіршення загального самопочуття, зниження якості життя та навіть розвитку різних психічних розладів.

Зрозуміло, що недостатні пізнання принципів здорового харчування, фізичної активності та профілактики захворювань, а також її відсутність до змін, можуть перешкоджати веденню ЗСЖ. Ефективність процесу формування позитивної мотивації на здоровий уклад життя залежить від спрямованості виховного процесу, форм та методів його організації.

Питання, які повинні бути обов'язковим компонентом для фахівців з пропаганди: знання про формування, збереження і зміцнення здоров'я людини. Тим більше, що за останнє десятиріччя внаслідок різких негативних явищ, в першу чергу, розв'язання війни, стан здоров'я старечого населення, різко погіршився. Мотивація до ЗСЖ у старечої особи часто залежить від особистих цілей, потреб та умов життя, тому важливо враховувати їхній досвід, попередні звички та фізичний стан. Збереження незалежності, закінчення війни, підтримка соціальної активності та покращення якості життя є ключовими мотиваційними факторами.

Висновки. Отже, щоб уникнути перешкод на шляху до здорового способу життя, турбота про фізичне, психологічне та соціальне благополуччя літнього населення повинна бути невід'ємним завданням держави. Регулярна фізична активність, правильне харчування, контроль над фінансами та активна участь у суспільному житті може допомогти зберегти і поліпшити якість життя цього прошарку громадян. Активну старість, разом із фізичним станом, можна підтримувати шляхом зміцнення незалежності людей старшого віку, скорочення

ризиків бідності, захисту доходу, підтримки заходів з продовження працездатності та запобігання ранньому виходу на пенсію з причин, що пов'язані з незадовільним станом. Розуміючи проблеми і бар'єри на шляху похилої людини ми також повинні знаходити способи до збереження їх самопочуття і благополуччя, надавати необхідну підтримку у повноцінному і здоровому житті. Також важливо пропагувати позитивне ставлення до старіння і дозволити суспільству цінувати внесок і мудрість літніх людей.

Список використаних джерел

1. Бевзенко Л. Уявлення українців про ознаки життєвого успіху. Українське суспільство 1992–2013. Стан та динаміка змін. Соціологічний моніторинг / за ред. В. Ворони, М. Шульги. Інститут соціології НАН України, Київ, 2013. С. 325–337
2. Бень О.Т., Бринзак О.І. Особливості соціальної адаптації літніх людей у геріатричних установах України та Польщі. Український соціум. Київ, 2017. №4 (63). С. 35–44.
3. Від здорового способу життя до активного довголіття. URL:http://health-medix.com/articles/liki_ukr/2013-11-21/lectsia_3.pdf (дата звернення 13.10.2023).
4. Джуган Р.І. Потреби людей похилого віку та їх реалізація в умовах сучасного українського суспільства (соціологічний дискурс): монографія / Джуган Р.І. – Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2023. – 164 с.
5. Лісун О.І. Формування позитивної мотивації здорового способу життя / О.І. Лісун, А.Б. Растроста // Виховна робота у професійно-технічних навчальних закладах : щомісячний науково-методичний веб-журнал. – Липень 2010, Суми. – 100 с.
6. Тринус О. В. Основи здорового способу життя: навчальна програма. К.: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН. України, 2021. 25 с.
7. Сопко Р.І. Проблеми людей похилого віку в Україні. Вісник Львівського національного університету ім. І.Франка. Львів, 2013. Серія: соціологічна. Випуск 7. С. 298–305.
8. Сопко Р.І. Проблеми людей похилого віку у соціально-економічному контексті. Соціальна робота і підготовка фахівців у світлі вимог Болонської системи: матеріали доп. та повід. міжнар. наук.-прак. конф. м. Ужгород, 22 вересня 2011 р. Ужгород, 2011. С. 68–71

Section: Pedagogy, Philology and Linguistics

ЛІНГВІСТИЧНІ МЕХАНІЗМИ СТВОРЕННЯ ІМІДЖУ КРАСИ В РЕКЛАМІ ДОГЛЯДОВОЇ КОСМЕТИКИ

Даниленко Марія Сергіївна

здобувачка вищої освіти магістерського рівня
Вінницький державний педагогічний університет
імені М. Коцюбинського
Науковий керівник
Кірієнко М.М.
к. філол. н., ст. викл.

Реклама відіграє важливу роль у повсякденному житті людини. Вона усюди: у газетах, на телебаченні, в Інтернеті, у фільмах, в автобусах, на вулицях. Виробники використовують рекламу як свою найсильнішу зброю, щоб просувати свою продукцію чи послуги. Реклама безумовно збільшує їхній прибуток тим, що досягає великої кількості потенційних покупців та підвищує ознайомленість із брендом взагалі і обізнаність споживачів щодо цінностей бренду. Вона також робить великий внесок у формування способу життя людей. Так звані «тренди», тобто продукція, яка популярна та популяризується у певний проміжок часу, формують основний ринок. Не винятком є і ринок косметичних товарів. Крім того, реклама впливає на мову, культуру та психіку (Zhihong, 2018: с. 841).

Саме через мовні прийоми у рекламі, рекламних текстах й слоганах створюється переконливий образ того, як «повинна» виглядати сучасна жінка: молодою, сяючою, доглянутою, впевненою. У рекламних повідомленнях мова виступає не просто носієм інформації, а потужним інструментом маніпуляції, що впливає на емоції, очікування та поведінкові моделі аудиторії. За допомогою мовних засобів рекламісти транслюють цінності, просувають ідеали та закріплюють певні візуальні стандарти як «норму».

У рекламному дискурсі косметичних засобів важливу роль відіграють саме лінгвістичні механізми, які цілеспрямовано використовуються для привернення уваги, формування довіри, мотивації до купівлі. Такі механізми не обмежуються лише естетикою тексту, а проникають у глибші рівні комунікації: особистісну, психологічну, соціокультурну. Особливий інтерес становить те, як за допомогою окремих мовних конструкцій — звернень до читача, закликів до дії, перебільшень — рекламі вдається не лише запропонувати продукт, а й «продати» ідею краси як досяжного стандарту.

У рекламних текстах косметичних засобів використовуються численні мовні прийоми, покликані підсилити емоційне сприйняття повідомлення,

сформувати довіру до бренду і створити образ ідеального «я», до якого прагне споживачка. Серед найпоширеніших лінгвістичних механізмів, які системно застосовуються у таких рекламних повідомленнях виділяємо персоналізоване звернення та гіперболізацію.

Як зазначає у «The Language of Advertising» А. Goddard, «Найширшими формами звернення до наратата в рекламі є або повна відсутність форми звернення (0), або займенник “ти” (“you”)». У кожному з цих випадків будь-яка людина, яка читає рекламу, може відчувати, що звертаються саме до неї».(Goddard, 2001, с. 31). Цей принцип особливо ефективний у рекламному дискурсі, адже дозволяє створити ілюзію безпосереднього звернення до споживача. Персональне «ти» (you) — це стратегія, яка зменшує дистанцію між брендом і аудиторією, активізує психологічну реакцію, стимулює залучення до тексту.

У косметичній рекламі це набуває особливої ваги. Візьмемо до уваги, гасла на кшталт:

“You are worth it” (L’Oréal)

“Reveal your natural glow” (Neutrogena)

“Love the skin you’re in” (Olay)

Ці гасла апелюють не просто до покупця як споживача, а до його ідентичності, до емоційної потреби в прийнятті, самореалізації, ідеальному образі себе.

Завдяки такому підходу лінгвістичний механізм персонального звернення стає не лише граматичним прийомом, а й інструментом психологічного впливу. У контексті реклами краси це особливо важливо, адже акцентується індивідуальність і водночас нав’язується стереотипний ідеал.

Гіперболізація є характерною рисою рекламного дискурсу як англійською, так і українською мовами. У англійській рекламі форма перебільшення навіть закріпилась у стильовій системі як *overblown empty adjectives* — прикметники з яскравим емоційним забарвленням, що однак залишаються порожніми за змістом. Вони часто перебільшують переваги товару, але не деталізують жодної конкретної якості. У багатьох українських рекламних текстах аналогічний прийом проявляється через формулювання на кшталт: «шалений обвал цін», «шалена розпродаж», «магазин найкращих цін», де відчувається надмірна експресія, але не деталізація реальних властивостей.

В англійській рекламі такі функції виконують так звані *weasel words* — слова-«мишенята», які створюють ілюзію значущої характеристики, але насправді не мають конкретного підтвердження. Прикладами є поширені слогани (L’Oréal) :

«For skin like peaches and cream»

«New and improved»

«Acts fast like magic»

Ці метафоричні звороти створюють у споживача уявлення про «чарівну» або «миттєву» дію товару, хоча лексична складова не містить жодного виміру чи

факту. Як зазначає Олена Дубенко «Дубенко О.Ю. (2005). Порівняльна стилістика англійської та української мов [Навч. посібник] : “У рекламних текстах часто застосовуються стилістично надмірні прикметники (empty adjectives), які емоційно забарвлені, але не містять конкретного інформаційного значення. Англійським еквівалентом таких слів є term weasel words” (Дубенко, 2005: 116)

Отже, персоналізація та гіперболізація є ключовими у створенні образу краси в рекламі доглядової косметики. Персоналізоване звернення сприяє встановленню емоційного зв'язку з аудиторією, тоді як гіперболізація формує ідеалізовані уявлення про ефект від продукту. Усе це дозволяє рекламним слоганам не лише продавати, але й конструювати соціальні уявлення про жіночу привабливість, догляд і цінність зовнішності у сучасному культурному контексті.

Список використаних джерел

1. Zhihong. (2018). The Characteristics of Language in Cosmetic Advertisements. Theory and Practice in Language Studies, Vol. 8, No. 7, pp. 841-847, July 2018 DOI: <http://dx.doi.org/10.17507/tpls.0807.16>
2. Goddard, A. (2001). The Language of Advertising (2nd ed.). London. Routledge. DOI: <http://ndl.ethernet.edu.et/bitstream/123456789/47928/1/150.pdf>
3. Дубенко, О. Ю. (2005). Порівняльна стилістика англійської та української мов [Навч. посібник]. Вінниця

Section: Physical Culture and Sports

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ГРУП НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Євстігнєєва І.В.

к.пед.н., доцент

Воскобойник Т.А.

старший викладач

Кафедра теоретичних основ фізичного та адаптивного виховання
Інститут здоров'я, спорту і туризму імені Тетяни Самоленко
Класичний приватний університет, Україна

Анотація. У сучасних умовах розвитку освіти особлива увага приділяється створенню сприятливих умов для навчання студентів зі спеціальними медичними потребами. Студенти спеціальних медичних груп (СМГ) характеризуються різними обмеженнями за станом здоров'я, що потребує індивідуального підходу не лише в медичному, а й у педагогічному аспектах. Фізичне виховання відіграє важливу роль у підтримці їхнього здоров'я, проте через медичні особливості ці студенти часто відчують психологічні бар'єри, такі як тривога, страх перед фізичним навантаженням, низька мотивація до занять.

Психолого-педагогічна підтримка в процесі фізичного виховання здатна пом'якшити ці негативні фактори, створити умови для формування позитивного ставлення до фізичної активності, що є необхідною передумовою для ефективного оздоровлення та адаптації. Актуальність даної теми зумовлена необхідністю розробки і впровадження ефективних методів підтримки студентів СМГ, що сприятимуть їхній успішній інтеграції у навчальний процес та підвищенню якості життя.

Метою цієї статті є дослідження психолого-педагогічних аспектів підтримки студентів спеціальних медичних груп на заняттях з фізичного виховання та розробка рекомендацій щодо їх практичного впровадження.

Ключові слова: студенти спеціальних медичних груп (СМГ); психолого-педагогічна підтримка; фізичне виховання; адаптивна фізична культура; індивідуальний підхід; мотивація; тривожність; емоційна безпека; освітній процес.

Актуальність. У сучасному освітньому процесі фізичне виховання є одним із ключових чинників збереження і зміцнення здоров'я студентської молоді. Для студентів спеціальних медичних груп (СМГ), які мають обмеження за станом здоров'я, фізична активність має не лише оздоровчу, а й реабілітаційну функцію.

Проте через особливості їхнього медичного стану, а також через психологічні бар'єри — страх перед фізичним навантаженням, тривогу, невпевненість у власних силах — ці студенти часто демонструють низький рівень мотивації та активності під час занять з фізичного виховання.

Відсутність або недостатність психолого-педагогічної підтримки у процесі фізичного виховання призводить до погіршення фізичного стану студентів СМГ, зниження їх соціальної адаптації та якості життя. Тому актуальним завданням сучасної педагогіки є розробка ефективних методів, які б сприяли подоланню психологічних бар'єрів, підвищенню мотивації та формуванню позитивного ставлення до занять з фізичного виховання.

Особливо важливо впроваджувати психолого-педагогічну підтримку у вищих навчальних закладах, адже саме тут формуються життєві звички та ставлення до власного здоров'я, які визначають подальший стиль життя молоді. Таким чином, вирішення проблеми психолого-педагогічної підтримки студентів СМГ є не лише педагогічною, а й соціальною необхідністю.

Мета та завдання дослідження.

Мета: Визначити ефективні психолого-педагогічні підходи до підтримки студентів спеціальних медичних груп під час занять фізичного виховання з метою підвищення їх мотивації, подолання психологічних бар'єрів і формування позитивного ставлення до фізичної активності.

Завдання:

1. Проаналізувати психологічні особливості студентів СМГ, що впливають на їхню активність у фізичному вихованні.
2. Вивчити існуючі педагогічні методи та технології психолого-педагогічної підтримки у навчальному процесі.
3. Розробити рекомендації щодо організації психолого-педагогічної підтримки під час занять з фізичного виховання для студентів зі спеціальними медичними потребами.
4. Оцінити ефективність застосування психолого-педагогічних методів у підвищенні мотивації і активності студентів СМГ.

Психологічні особливості студентів спеціальних медичних груп (СМГ). Студенти спеціальних медичних груп мають особливі психологічні характеристики, що суттєво впливають на їхню участь у заняттях фізичною культурою. Ці особливості формуються під впливом медичних обмежень, соціального середовища та індивідуальних психологічних факторів.

Основні психологічні особливості:

1. **Підвищена тривожність і страхи.** Багато студентів СМГ відчують страх перед можливим погіршенням стану здоров'я під час фізичних навантажень, що призводить до уникання активності або надмірної обережності.
2. **Низька самооцінка і невпевненість у власних силах.** Обмеження у фізичних можливостях можуть формувати відчуття неповноцінності, що знижує мотивацію до участі в групових і індивідуальних заняттях.

3. Потреба у підтримці і розумінні. Студенти особливо чутливі до ставлення викладачів і однокурсників, для них важливо відчувати прийняття, підтримку та емоційне розуміння.

4. Психологічна вразливість і схильність до стресу. Хронічні захворювання та пов'язані з ними обмеження підвищують рівень стресу і вразливість до негативних емоційних станів.

5. Індивідуальні особливості сприйняття фізичної активності. Деякі студенти можуть сприймати фізичні вправи як засіб реабілітації і зміцнення здоров'я, інші — як джерело дискомфорту чи загрози, що впливає на їхню мотивацію.

6. Сприйнятливості до соціальної ізоляції. Обмежена фізична активність може призводити до соціальної відчуженості, що погіршує емоційний стан та знижує бажання брати участь у колективних формах роботи.

Розуміння цих психологічних особливостей є основою для побудови ефективної психолого-педагогічної підтримки, що сприяє формуванню позитивного ставлення студентів СМГ до фізичної культури та активного способу життя.

Педагогічні методи психолого-педагогічної підтримки

Для ефективної підтримки студентів спеціальних медичних груп під час занять фізичним вихованням важливо застосовувати комплекс педагогічних методів, які враховують їхні психологічні особливості та потреби. Основні методи включають:

1. Індивідуалізація навчального процесу. Підбір фізичних вправ і навантажень з урахуванням медичних показань, фізичних можливостей та психологічного стану кожного студента. Це допомагає уникнути перенавантажень і створює умови для позитивного досвіду.

2. Позитивне підкріплення. Систематичне заохочення студентів за досягнення у фізичній активності, навіть незначні, сприяє формуванню у них впевненості у власних силах і мотивації до подальших занять.

3. Створення безпечного емоційного середовища. Викладач повинен забезпечувати підтримку, співчуття та виключати критику, що допомагає знизити рівень тривоги та страхів у студентів.

4. Роз'яснювальна робота. Інформування студентів про користь фізичних вправ, їх безпеку та можливості адаптації, що знижує тривожність і підвищує усвідомлене ставлення до занять.

5. Використання групової підтримки. Організація спільних занять і групових заходів сприяє соціалізації, взаємній підтримці та підвищенню мотивації.

6. Психологічні вправи і релаксація. Застосування дихальних технік, вправ на розслаблення та зниження стресу допомагає студентам краще контролювати емоції і покращує їхній загальний психологічний стан.

7. Зворотній зв'язок і консультування. Регулярне обговорення з студентами їхніх відчуттів, прогресу і труднощів дозволяє коригувати програму та підтримувати мотивацію.

Рекомендації щодо впровадження психолого-педагогічної підтримки

Для ефективної організації психолого-педагогічної підтримки студентів спеціальних медичних груп на заняттях з фізичного виховання доцільно враховувати такі рекомендації:

1. Інтеграція психолого-педагогічних заходів у навчальний процес. Психологічна підтримка має бути системною складовою на заняттях, а не епізодичною. Включення психологічних вправ, мотиваційних бесід і тренінгів допоможе знизити тривожність і підвищити зацікавленість студентів.

2. Підготовка викладачів і тренерів. Викладачі повинні володіти знаннями з психології особистості, педагогіки та особливостей роботи зі студентами зі спеціальними медичними потребами. Регулярні курси підвищення кваліфікації та тренінги з психолого-педагогічної підтримки сприятимуть підвищенню професійної компетентності.

3. Індивідуальний підхід до студентів. Розробка індивідуальних програм фізичного виховання з урахуванням психологічних особливостей, медичних рекомендацій і побажань студентів забезпечить більш ефективне залучення їх до занять.

4. Створення сприятливого емоційного середовища. Викладачі та одногрупники повинні підтримувати атмосферу довіри, взаєморозуміння і взаємоповаги, що дозволить студентам відчувати себе комфортно та безпечно під час занять.

5. Забезпечення регулярного зворотного зв'язку. Проведення бесід, опитувань і консультацій допоможе своєчасно виявляти труднощі та коригувати програму навчання відповідно до потреб студентів.

6. Використання сучасних технологій. Застосування мультимедійних засобів, дистанційних платформ і мобільних додатків для мотивації та моніторингу прогресу студентів сприятиме підвищенню їхньої зацікавленості і активності.

7. Співпраця з психологами та соціальними працівниками. Залучення фахівців для проведення індивідуальних та групових консультацій допоможе студентам подолати психологічні бар'єри і покращити адаптацію до навчального процесу.

Дотримання цих рекомендацій сприятиме створенню ефективної системи психолого-педагогічної підтримки, що підвищить якість фізичного виховання і загальний рівень здоров'я студентів спеціальних медичних груп.

Висновки. Психолого-педагогічна підтримка студентів спеціальних медичних груп під час занять фізичною культурою є невід'ємною складовою ефективного навчального процесу. Вона сприяє подоланню психологічних бар'єрів, підвищенню мотивації та формуванню позитивного ставлення до

фізичної активності, що є важливим чинником зміцнення здоров'я та соціальної адаптації студентів зі спеціальними медичними потребами.

Для досягнення максимального ефекту необхідно впроваджувати індивідуалізований підхід, застосовувати позитивне підкріплення, створювати безпечне емоційне середовище та використовувати сучасні педагогічні технології. Крім того, важливо забезпечити професійну підготовку викладачів та організувати співпрацю з психологами й соціальними працівниками.

Таким чином, системна психолого-педагогічна підтримка є ключовим фактором підвищення якості фізичного виховання студентів СМГ і має бути пріоритетом у діяльності закладів вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Бойко В.М. Психолого-педагогічні умови формування мотивації до занять фізичною культурою у студентів зі спеціальними потребами. — Київ, 2018. — 156 с.
2. Грищенко О.І. Особливості фізичного виховання студентів спеціальних медичних груп. // Вісник фізичної культури та спорту. — 2020.
3. Козлова Л.В. Психологія здоров'я в системі вищої освіти: монографія. — Харків: ХНУ, 2019. — 210 с.
4. Левченко І. Психолого-педагогічна підтримка у процесі адаптивного фізичного виховання. // Науковий вісник. — 2021.
5. Мельник С.О. Використання дистанційних технологій у фізичному вихованні студентів із медичними обмеженнями. // Сучасна освіта. — 2022.
6. Сидоренко Т.В. Педагогіка інклюзивної освіти: навчальний посібник. — Львів: Видавництво ЛНУ, 2017. — 180 с.
7. Харченко М.І. Психологічні аспекти мотивації студентів до занять фізичною культурою. // Педагогічний журнал. — 2019.

Section: Psychology

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ МЕНЕДЖЕРІВ СЕРЕДНЬОЇ ЛАНКИ АПТЕЧНОЇ МЕРЕЖІ

Тарасова Тетяна Борисівна

к.псих.н., доцент

кафедра психології, політології та соціокультурних технологій

Ворона Марина Пилипівна

здобувач вищої освіти

Сумський державний університет

В умовах сучасної ринкової економіки, зі зростанням конкуренції на національному та міжнародному рівнях, зростають також вимоги до особистості менеджера середньої ланки аптечної мережі. Це стосується тих спеціалістів, які здійснюють свою діяльність в умовах комерційних організацій. Діяльність сучасного менеджера характеризується високою емоційною напруженістю та когнітивною складністю, необхідністю швидко реагувати на зміни на ринку товарів та послуг, приймати відповідні рішення в ситуаціях, пов'язаних з ризиком та невизначеністю, що вимагає високого рівня комунікативної компетентності та мобільності, і як наслідок, психічної та фізичної витривалості. Тому що їхня діяльність протікає в умовах постійної нервово-психічної напруги, стресу та вимагає максимальної мобілізації енергетичних ресурсів та захисних сил організму [1]. Професійна втома є одним з основних показників оцінки впливу професійного стресу на працівників. Професійна втома найчастіше розвивається у працівників соціологічної професії, які працюють у «персональній» системі та постійно спілкуються з громадськістю [2]. Домінуючими симптомами вигорання у фазі напруги є: невдоволення собою, своєю професією, своєю посадою та своїми конкретними обов'язками; у фазі опору – симптоми неадекватних вибіркових емоційних реакцій та симптоми зниження професійної відповідальності; у фазі виснаження – симптоми емоційного дефіциту, емоційної ізоляції та деперсоналізації. В деяких випадках керівники комерційних організацій використовують механізми психологічного захисту, такі як раціоналізація та проекція і тому вони схильні приписувати власні негативні почуття, переживання, наміри та бажання іншим [3].

Наразі існує кілька моделей та методик для опису та визначення синдрому вигорання. Деякі з них перелічені нижче. Однофакторна модель емоційного вигорання (Пайнс, Аронсон). Автори визначають вигорання як фізичне, емоційне та когнітивне виснаження, що виникає внаслідок тривалого перебування людини в емоційно виснажливих ситуаціях. Тривога є

першопричиною (фактором) явища, а інші аспекти переживання та поведінки – її наслідками. Згідно з цією моделлю, ризик емоційного вигорання не є винятковим для представників соціальних професій. Двофакторна модель (Д. Дірендонк, В. Сауфелі, Х. Сіксма). Синдром вигорання зводиться до двовимірного конструкту емоційного виснаження та деперсоналізації. Перший компонент, який називається «афективним», стосується спектру скарг людей на їхнє здоров'я, фізичне самопочуття, нервову напругу та емоційне виснаження. Друга – деперсоналізація – проявляється у зміненому сприйнятті інших людей (пацієнтів, які працюють у медичній професії) або нас самих. Це називається «встановлення». Трифакторна модель (К. Маслач та С. Джексон). Згідно з цією моделлю, синдром вигорання – це тривимірна конструкція, що включає емоційне виснаження, деперсоналізацію та зниження особистих досягнень. Емоційне виснаження вважається основним компонентом емоційного вигорання та проявляється у зниженому емоційному фоні, байдужості або емоційній перенасиченості.

Для емпіричного дослідження особливостей синдрому емоційного вигорання серед менеджерів середньої ланки аптечної мережі нами було обрано методика Дж.Гібсона.

Емоційне виснаження характеризується низьким емоційним фоном та апатією або емоційною перенасиченістю. Деперсоналізація стосується змін у людських взаємодіях. Характеризується підвищеною залежністю від інших або посиленням негативу. Нами було проведено онлайн-опитування за допомогою Google Forms. Нами було опитано 60 осіб, працівників однієї з аптечних мереж за розробленим Дж.Гібсоном методом для оцінки емоційного вигорання, який дав наступні результати (таблиця 1).

Таблиця 1. Рівні вигорання менеджерів середньої ланки аптечної мережі за методикою «Оцінка власного потенціалу «вигорання» (Дж. Гібсон) у %

Рівні «вигорання»	Низький	Середній	Високий
Деперсоналізація	90,9%	7,6%	1,5%
Особиста задоволеність	25,7%	50,0%	24,3%
Емоційне виснаження	50,0%	42,5%	7,5%

Проаналізуємо деперсоналізацію - це компонент емоційного вигорання, який проявляється як зневажливе, зневажливе або презирливе ставлення до людей (включаючи клієнтів, пацієнтів та колег). Людина починає емоційно дистанціюватися, ставлячись до інших як до об'єктів, а не як до окремих осіб. Результати показують, що у менеджерів середньої ланки аптечної мережі низький рівень деперсоналізації – 90,9 відсотків, середній – 7,6 відсотків, низький 1,6 відсотка.

За Дж. Гібсоном, рівень особистої задоволеності показує, наскільки працівник задоволений різними аспектами своєї роботи (наприклад, умовами праці, заробітною платою, стосунками з колегами та керівництвом). Високий

3. Палько І.О., Ляхова Н.О. Вивчення рівня професійного вигорання серед працівників Центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф. *Intermedical journal*. 2024. № 2. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-7684/2024-2-22> (дата звернення: 07.01.2025р.).

ПСИХОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ ТА КОНЦЕПЦІЇ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІЇ ТА САМОЕФЕКТИВНОСТІ

Олексенко Ірина Олексіївна
здобувач вищої освіти
Сумський державний університет

Проблема мотивації в сучасній психології може характеризуватися різноманітністю та багатоаспектністю підходів до її вивчення. Беручи до уваги існуючу концепцію мотивації, у вивченні мотивації виділяють такі основні наукові напрямки, серед яких: концепція інстинкту, концепція етіології, концепція гомеостазу, концепція гедонізму, концепція рушійної сили та стимулу, теорія, заснована на станах тіла, теорія, заснована на активації та тенденціях пошуку емоцій, теорія конфлікту, теорія конфлікту. психоаналітичні концепції, концепції самоактуалізації, соціальна мотивація, теорія мотивації навчання [1].

Таким чином, психологія дала багато наукових відкриттів щодо поведінкової мотивації, але детальний аналіз сучасних теорій та мотиваційних концепцій не входить до наших робочих завдань, тому основна увага приділяється систематичному розумінню сфери мотивації особистості. Сьогоднішня наукова реальність показує, що систематичні уявлення найкраще відображають проблемний характер вивчення характеристик мотиваційної сфери особистості. Це питання ієрархічної структури сфери індивідуальної мотивації, ієрархії мотивів, проблеми «мотиваційних систем», «мотиваційних систем», а також системного зв'язку між мотиваційними явищами та поведінковою полімотивацією. Цей мотиваційний контекст дозволяє нам найкраще дослідити мотиваційні детермінанти індивідуальної професійної самоефективності. По-перше, мотиваційна система передбачає певну організованість та цілісність, на відміну від мотиваційної сфери. Деякі думки про системи мотивації можна знайти в роботах Е. Ноулса, який з біхевіористської точки зору показав, що мотиваційна система – це перетворення поведінки на звички або класи реакцій у ранньому дитинстві. Найбільш помітними є агресія, підпорядкування та сексуальність [2]. К. Мадсен висловив думку, що про мотиваційну систему можна говорити лише стосовно людини. Він вважає, що мотиваційна система складається з поєднання різних мотивів, усі з яких спрямовані на досягнення спільної мети. Часте повторне поєднання тих самих

мотивів призводить до розвитку схильностей та установок щодо цільового об'єкта. В результаті, ця установка виступає організуючим центром мотиваційної системи. Вчені говорять про інтереси, почуття тощо. Він говорить про мотиваційну систему, компонентами якої є мотиви, або, за його термінологією, мотиваційні змінні. Це твердження про співпрацю мотивів, спрямованих на досягнення єдиної мети, дуже схоже на характеристики функціональних систем.

В сучасній психології заслуговує на увагу багато досліджень, пов'язаних з проблемою мотивації досягнень. Х. зробити певні уточнення щодо основних мотиваційних орієнтирів мотиваційної структури виконання. Шмальт [3]. Вчені виявили, що, подібно до схильності до досягнення успіху або очікування успіху ($NU=Ts$), компонент уникнення невдач є складним і включає схильність активно уникати невдач через почуття особистої неповноцінності, що визначається як «страх невдачі 1» (FN-1), та страх соціальних наслідків невдачі – «страх невдачі 2» (FN-2). Отже, на думку вчених, у мотивації досягнень слід вирізняти три тенденції: «бажання досягти успіху», «страх невдачі», викликаний відчуттям власної неповноцінності, яке може трансформуватися в уникненні ситуацій, що дають відчуття успіху та уникнення страху перед соціальними наслідками своєї невдачі. Оволодіння однією тенденцією якісно змінює всю поведінкову стратегію індивіда.

Окремі дії, спрямовані на досягнення заданої мети/завдання, можна вважати успішними тією мірою, якою досягнуто заданої мети/завдання. Іншими словами, індивіда можна назвати успішним у діяльності А в інтервалі Δt тією мірою, якою його результативність W у діяльності А в інтервалі Δt близька до мети M діяльності А.

Вчені-дослідники свідчать про існування декларованих та фактичних цілей, які в багатьох випадках суттєво відрізняються одна від одної та ілюструють часту заміну об'єктивних моделей вимірювання ненауковими оцінками. Це зводить увагу на розгляд фактичних мотивів, а отже, і цілей діяльності, а не на фіксацію фізичних цілей даного завдання на даному предметі. Робиться таке ж припущення в наукових працях О. Назарука, пов'язуючи розгляд індивідуального успіху з активністю: оскільки людина є соціальною істотою, вона досягне успіху чи невдачі в соціальній діяльності, в якій безпосередньо бере участь. Тоді рівень успішності особистості визначатиметься, перш за все, якістю та результатами її діяльності (освітньої, професійної, творчої тощо) [4].

Проблема успіху, в працях деяких вчених, виділяє дві групи факторів, що визначають індивідуальний успіх:

- а) особистісні фактори, такі як психологічні фактори та індивідуальні ситуативні характеристики;
- б) соціальні фактори, такі як ті, що пов'язані з середовищем людської діяльності та поведінки.

Таким чином, вивчаючи людський успіх, дослідники наголошують на аналізі реальних поведінкових завдань, а не лише критичних факторів для

досягнення успіху, заснованих на набутому життєвому досвіді, та на їхній ефективності у досягненні успіху. Це люди, які відкриті та професійну діяльність, а також досягли успіху як у професійній діяльності, так і в повсякденному житті; Потенційно активний, невдалий тип – це люди, які вважають себе освіченими, мають певні знання та досвід, намагаються відточити їх найближчим часом, добре володіють певними видами діяльності, але ще не досягли успіху у своїй професійній діяльності та повсякденному житті; Вимушений тип, успішний – люди, чиї знання потрібно постійно поглиблювати та переживати, адаптувати до життєвих обставин, професійної діяльності тощо, є високоуспішними; Потенційно пасивний, невдалий тип – це люди, які задоволені своїм рівнем знань та набутим досвідом, але не прагнуть досягти успіху в повсякденному житті чи професійній діяльності [5].

В. Чернобровкіна провела аналіз, який дозволив нам стверджувати, що успіх і досягнення можуть займати різні місця в мотиваційних потребах та системах цінностей особистостей. Дослідники припускають, що бажання досягти успіху може бути підкріплене не лише одним, а й кількома мотивами одночасно. Однак може змінюватися і якість успіху а саме в напрямку від успіху як засобу, наприклад досягнення щастя та безпеки, до успіху як мети, наприклад рівеня прагнення до визнання та важливості, та до успіху як природного та закономірного результату творчої діяльності. Володіння певною цінністю визначає унікальне особистісне значення власного успіху [6].

Концепція самоефективності, як нова галузь наукових досліджень, виникла наприкінці 20 століття. Значний внесок у його розвиток зробив А. Бандура, автор соціально-когнітивної теорії особистості. Як представник необіхевіорального напрямку, А. Бандура наголошував, що поведінку людини можна пояснити соціальними ситуаціями, які її провокують, і підкріплюються наслідками. Підкреслюючи у своїй концепції підхід взаємного детермінізму, вчений стверджує, що джерело функціонування людини полягає в постійній взаємодії поведінки, когнітивної сфери та середовища, тому в загальній формі поняття самоефективності стосується здатності людей розпізнавати власні здібності, моделювати поведінку, що відповідає ситуації чи завданню [7]. Визначаючи самоефективність, А. Бандура говорить про те, якою мірою людина здатна протистояти складним ситуаціям і яка впливає на ефективність окремих видів діяльності та функцій в цілому [7]. Розвиток самоефективності індивіда забезпечується розвитком когнітивних навичок, за допомогою яких він може структурувати свою поведінку, набувати опосередкованого досвіду, використовувати самонавіювання та вербальне переконання, а також гнучко входити в стани фізичного та емоційного вдосконалення, що забезпечують успіх. Джерелами упевненості осіб у власну ефективність можна вважати: високі досягнення в певних видах діяльності, соціальна стимуляція, соціальне моделювання та зменшення сильних фізіологічних реакцій або зміна інтерпретації власних фізіологічних реакцій. [8]

Засновник когнітивно-емоційної психотерапії А. Елліс стверджував, що різні емоційні розлади людини спричинені не подіями чи ситуаціями, а ірраціональними переконаннями або опосередкованими перцептивними уявленнями. Однак головний теоретичний момент полягає в тому, що не самі події, а оціночне ставлення людини до них породжує певні почуття, і якщо ці оцінки перебільшені негативно, можуть розвинути різні емоційні розлади [9].

Аналіз показав, що всі теорії мотивації умовно можна поділити на три групи: перша це первинні, що лежать в основі історичного досвіду та поведінки людини в процесі праці; друге це осмисленість яке відображає сутність людських потреб які виникають у процесі життєдіяльності; третє можна назвати процедурним, який базується на процесі винагородження працівників за їхню працю.

Список використаних джерел

1. Галинська А. Управління психологічними аспектами мотивації персоналу як чинника підвищення ефективності системи управління організацією. Psychological patterns of social processes and personality development in modern society. Scientific monograph. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2023. С. 1-18.
2. Nowlis V. The development and modification of motivational system in personality. In psychology Department, University of Nebraska: Current theory and research in motivation. Lincoln : University of Nebraska, 1953. P. 114-138.
3. Schmalt H. Ein objektives Verfahren zur Messung des Leistungsmotivs bei Kindern. Zurich. 1976. 234 s.
4. Назарук О.М. Теоретичний аналіз передумов успішності професіонала в умовах підвищених ризиків URL: <http://psyscience.com.ua/departament/oklad.php?mova=ua&scho=ua/knopki/konfer-2010/index.php> (дата звернення: 10.05.2025).
5. Городняк І.В. Вивчення успіху крізь призму досвіду індивіда. Вісник Одеськ. нац. ун-ту ; серія «Психологічні науки». 2008. Т. 13. Вип. 5.– С. 290-294.
6. Когут І. Аналіз факторів мотивації, які впливають на команди в інноваційних проєктах під час кризи та війни. Економіка та суспільство. 2022. № 40. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-16> (дата звернення: 19.04.2025).
7. Bandura A. Self-efficacy: Toward to unifuing theory of behavioral change. Psychological review. 1977. Vol.84. № 2. P. 191- 205.
8. Ліпінська Н.Ф. Самоефективність особистості як психологічна проблема. Вісник Одеського нац. ун-та ім. І.І. Мечнікова. Психологія. 2014. Т. 19. Вип. 4 (34). – С. 53-59.
9. Ellis A. The Impossibility of achieving consistently Good Mental Health. American Psychologist. 1987. V. 42. № 4. P. 364-375.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ НА СВІДОМІСТЬ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ ВЕЛИКИХ І МАЛИХ СОЦІАЛЬНИХ ГРУП: ОСОБЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

Кононенко Сергій Валерійович

кандидат психологічних наук, доцент,
професор кафедри психології

Північноукраїнський інститут імені Героїв Крут
Приватного акціонерного товариства "Вищий навчальний заклад
"Міжрегіональна Академія управління персоналом", Україна

У сучасних умовах масштабної трансформації українського суспільства, зумовленої війною, інформаційною агресією та зростанням ролі цифрових медіа, свідомість особистості стає об'єктом підвищеної уваги як з боку науковців, так і практиків. Вона виступає не лише як внутрішній психічний процес, а як багатопланова система, що забезпечує осмислення соціальної реальності, орієнтацію в складному середовищі та формування ідентичності. Водночас свідомість є найбільш вразливою мішенню у психологічному та інформаційному просторі, адже саме вона визначає здатність особистості чинити опір зовнішнім впливам.

Особливе значення в цьому контексті має соціальна група як середовище, в якому формується, розвивається і змінюється свідомість. Вплив малої соціальної групи — родини, кола друзів, професійної спільноти — ґрунтується на емоційній близькості, довірі, щоденному обміні досвідом. Саме тут відбувається закладення базових переконань, норм поведінки, формуються установки й уявлення про себе та інших. Свідомість у таких умовах набуває глибокого особистісного забарвлення, орієнтуючись на внутрішні переживання, еталони поведінки референтних осіб.

Великі соціальні групи — нації, етноси, соціальні прошарки — впливають через інститути, медіа, традиції та колективні уявлення. У контексті національного протистояння свідомість українців трансформується, посилюється громадянська позиція, актуалізуються уявлення про справедливість, ідентичність, історичну пам'ять. Під впливом зовнішньої загрози активізуються захисні механізми психіки, зміцнюється відчуття належності до спільноти. Масова поведінка, що виникає в умовах колективного афекту, спричиняє тимчасову втрату критичного мислення, підвищує сугестивність, знижує раціональний контроль, чим активно користуються суб'єкти інформаційного впливу.

Свідомість особистості в сучасній Україні постійно зазнає тиску — від цілеспрямованої пропаганди до неконтрольованого інформаційного шуму. Це супроводжується зміною поведінкових стратегій, переоцінкою цінностей, фрагментацією ідентичності. Психологічний вплив у такому випадку реалізується через мотиваційні, когнітивні, емоційні й поведінкові компоненти.

Маніпуляція потребами, переконаннями, знаннями або емоційними станами призводить до трансформації способів мислення, зниження стійкості до стресу та інформаційного перевантаження.

Особливу небезпеку становлять методи впливу, що оминають свідомий контроль — навіювання, зараження, наслідування. Вони активізуються в умовах групового досвіду, послаблення внутрішніх бар'єрів, підвищеної тривожності або невизначеності. Водночас переконання як форма логічного впливу є інструментом активізації раціональних ресурсів особистості, тому в умовах протидії деструктивному впливу потребує більшої уваги з боку освітніх і державних інституцій.

Після початку повномасштабної війни психологічна ситуація в Україні зазнала глибоких змін. Спостерігається хронічний рівень стресу, зміна самооцінки, формування нових мотивацій, зростання ролі колективної ідентичності. Травматичні події призводять до виникнення нових психоемоційних станів, які впливають на сприйняття інформації та знижують здатність до опору. Масова навіюваність через новини, соціальні мережі, публічні заяви посилює вразливість свідомості, особливо за умов недостатнього рівня критичного мислення.

Для ефективної протидії психологічному впливу необхідна цілісна система, що поєднує індивідуальні ресурси, групову підтримку та державну політику. На індивідуальному рівні це розвиток критичного мислення, навичок саморефлексії, емоційна саморегуляція. На груповому — зміцнення референтних зв'язків, створення підтримуючих спільнот. На інституційному — стратегічна комунікація, розвиток інформаційної гігієни, забезпечення доступу до психологічної допомоги. Лише поєднання цих чинників може сформувати психологічний імунітет, необхідний для збереження цілісності свідомості.

У зв'язку з цим виникає необхідність розробки сучасної моделі протидії психологічному впливу на свідомість, яка передбачає впровадження на трьох взаємопов'язаних рівнях — індивідуальному, соціально-груповому та державному. На першому етапі важливо забезпечити базовий рівень психологічного захисту шляхом впровадження програм розвитку критичного мислення, медіаграмотності та емоційної саморегуляції. Це реалізується через тренінги, інтерактивні курси, освітні модулі, консультації з психологами, а також поширення доступних матеріалів для самодопомоги.

Другий етап охоплює зміцнення соціального середовища, зокрема референтних груп. Це включає створення мереж взаємопідтримки, розвиток комунікативних платформ, організацію зустрічей, дискусійних клубів, peer-to-peer програм, спрямованих на формування довіри, ідентичності та взаєморозуміння. Такі дії формують захисне психологічне середовище, у якому свідомість особистості стає менш вразливою до зовнішніх маніпуляцій.

Третій етап передбачає впровадження інституційних рішень. Йдеться про стратегічну державну комунікацію, запуск загальнонаціональних програм з

медіаграмотності, інтеграцію психопросвітницьких компонентів у систему освіти, а також створення широкої мережі кризової психологічної допомоги. Ефективними є інформаційні кампанії через традиційні й цифрові канали, просвітницькі відеоматеріали, освітні серіали, соціальна реклама.

Методологічно модель ґрунтується на поєднанні когнітивно-поведінкових, психоедукаційних і соціально-психологічних підходів. Її реалізація передбачає використання доказових практик: інтервенцій для розвитку емоційної стійкості, методів критичного мислення, технік рефреймінгу, тренінгів з інформаційної гігієни, а також технологій стратегічної комунікації, адаптованих до культурного контексту України.

Актуальність запропонованої моделі зумовлена масштабом психологічних викликів, що постали перед українським суспільством унаслідок війни, інформаційної агресії, зростання недовіри до джерел інформації та тривожної нестабільності майбутнього. Збереження цілісної, стабільної та стійкої свідомості в таких умовах є не лише особистим ресурсом, а й суспільною необхідністю. Рівень психологічної вразливості значно зріс, охопивши всі вікові, професійні та регіональні групи. Тому розробка й системне впровадження комплексної моделі психологічної підтримки є запорукою відновлення ментального здоров'я нації.

У підсумку, свідомість особистості в умовах сучасних загроз потребує активного захисту, розвитку й підтримки. Успішна протидія психологічному впливу можлива лише за умов цілісного, поетапного та науково обґрунтованого підходу, що охоплює як внутрішній світ особистості, так і соціальне та інформаційне середовище. Поєднання індивідуальної психологічної культури з суспільною відповідальністю та державною стратегією створює фундамент для формування стійкої національної свідомості — здатної протистояти дезінформації, зберігати критичність мислення та підтримувати ідентичність у найскладніших обставинах.

Список використаних джерел

1. Брик О.М. Психологія впливу. Психолого-педагогічний практикум. Київ, 2019. С. 13–18.
2. Кісіль З.Р., Швець Д.В. Психологія суспільної свідомості: Навчальний посібник у схемах, таблицях, коментарях / Одеса: Видавництво ОДУВС, 2023. 139 с.
3. Сугестивні технології маніпулятивного впливу: навчальний посібник / [В. М. Петрик, М. М. Присяжнюк, Л. Ф. Компанцева, Є. Д. Скулиш, О. Д. Бойко, В. В. Остроухов]; за заг. ред. Є. Д. Скулиша. — 2-ге вид.— Київ: Вид. дім «СКІФ», 2023. 248 с.
4. UNICEF & IOM Ukraine (2023), звіти щодо психоемоційного стану дітей та внутрішньо переміщених осіб.
5. ZN.UA (2024), аналітика Центру стратегічних комунікацій.
6. Frontiers in Psychology (2023), "Mental Health and Resilience in Ukraine During Wartime".

Proceedings of the 4th International Scientific
and Practical Conference
" Modern Perspectives on Global Scientific Solutions"
August 4-6, 2025
Bergen, Norway

Organizing committee may not agree with the authors' point of view.
Authors are responsible for the correctness of the papers' text.

Contact details of the organizing committee:

European Open Science Space
E-mail: info@eoss-conf.com
URL: <https://www.eoss-conf.com/>

